

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 458

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı ile Zonguldak Milletvekili İsa Vardal'ın, Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler; Millî Eğitim; Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/770;2/16)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md.

18/101 - 1271/04061

15 . 5 . 1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 2.5.1986 tarihinde kararlaştırılan «Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU TASARISI GENEL GEREKÇESİ

Ülkemizde, meslek eğitiminin uzun bir geçmişi vardır. 19 uncu yüzyıla kadar meslek eğitimi geleneksel çıraklık sistemi ile yürütülmüştür. Halen faaliyet gösteren meslekî eğitim okul ve kurumlarından bir kısmı 19 uncu yüzyılın ortalarında kurulmuştur. Bu okul ve kurumların programlarında son yıllarda ülkenin endüstriyel alanlardaki gelişmelerine paralel olarak değişiklikler yapılmıştır.

Bilindiği üzere, Cumhuriyetten önce mahallî olarak kurulan ve yönetilen meslek eğitimi, Cumhuriyetle birlikte Devlet politikası olarak ele alınmıştır.

Cumhuriyet döneminde, meslek eğitimine verilen önem ve bu eğitimin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar, dayandığı sağlam ilke ve temeller ve sağlanan imkânlar sistemin bugünkü seviyesine ulaşmasını sağlamıştır.

1923 - 1940 yılları arası, meslekî eğitim sistemimizin kuruluş dönemidir. 1940 - 1960 yılları arasında, meslekî ve teknik eğitimin hızla gelişme gösterdiği yıllar olarak belirlemek mümkündür. Böylece, planlı kalkınma dönemi de dahil olmak üzere, Cumhuriyetten bu yana, meslek eğitimi sistemimiz, ülkemiz ihtiyacı olan vasıflı insan gücünü yetiştirme çabası içine girmiştir.

Hızla gelişmekte olan ülkemizde eğitim, kalkınmanın en etkili araçlarından biri olarak kabul edilmiş ve bu alana oldukça büyük yatırımlar yapılmıştır.

Türkiye, 1963 yılında Planlı Kalkınma dönemine girmiş ve bu dönemde toplumun eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve Türk toplumunun ihtiyaç ve şartlarına uygun teknik insan gücünü yetiştirilmesine öncelik vermiştir.

Bu dönemde Türkiye'nin ekonomik ve toplum yapısında meydana gelen değişiklikler, eğitim sisteminin yapısını da etkilemiştir. Türkiye, geleneksel tarım ekonomisinden çıkarak, sanayileşme ve hızlı kalkınma çabasına girmiştir. Bu gelişme, teknik insan gücünün eğitiminde bünye değişikliğini de, beraberinde getirmiştir.

Ekonomik gelişmede sanayileşmeye verilen ağırlık ve öncelik doğrultusunda, sanayi kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu vasıflı elemanların yetiştirilmesi için meslek eğitimine ağırlık verilmesi temel ilke olarak kabul edilmiştir.

Orta dereceli meslekî ve teknik eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin, genel eğitime devam edenlerden daha fazla olması öngörülmüştür. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1995 - 1996 yıllarında bu öğrenim derecesindeki öğrencilerin % 65'inin meslekî ve teknik, % 35'inin de genel eğitim görmelerini öngörmüştür.

Üçüncü plan döneminde önerilen meslekî ve teknik eğitim için % 55, genel öğretim için % 45 oranları da gerçekleştirilememiştir.

Dördüncü Plan döneminde de meslekî ve teknik öğretim okullarında öğrenci sayısının çağ nüfusu içindeki oranı, genel liselerin çağ nüfusu içindeki oranından daha düşük olmuştur.

Son yıllarda planların öngördüğü hedefler doğrultusunda endüstriyel teknik öğretim okullarına olan öğrenci talepleri artmış, buna karşılık özellikle fizikî kapasite ve donatımın yetersiz oluşu sebebiyle başvuran öğrencilerin tümünü bu okullara almak mümkün olamamıştır.

Beşinci plan dönemi, ortaöğretimdeki genel öğretim ağırlığının meslekî ve teknik öğretime kaydırılacağı dönem olarak belirlenmiştir. Bu yoldaki çalışmalar yatırım programları ile de desteklenmektedir.

5 inci plan döneminde :

Meslekî ve teknik eğitim yoluyla fertlere meslek kazandırmak, böylece yükseköğretim önünde yığılmayı önlemek, ihtiyaç duyulan insan gücünü yetiştirmek, çalışma hayatına kısa yoldan atılmayı sağlamak için meslekî ve teknik eğitimin genel liselere tercih edilen öğretim türü olacağı; bu sebeple, kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikteki ara insan gücünü, diğer bir ifadeyle, nitelikli çırak, kalfa, usta ve teknisyeni yetiştirmek suretiyle gençleri hayata ve yükseköğretime hazırlamak için gerekli program ve yapı değişikliğinin gerçekleştirileceği,

Ara insan gücünün plan hedeflerine uygun yetiştirilmesi için meslek liselerinde gerekli düzenlemelerin, planın ilk yılında programlanıp, ikinci yılında uygulamaya başlatılacağı,

Yaygın ve örgün eğitimin aynı eğitim kurumları tarafından paralel ve içiçe programlarla piyasanın gerektirdiği yeni iş sahalarına göre eşit meslekî muhtevada planlanarak yürütüleceği; yaygın ve örgün eğitimde meslekî konularda eşit müfredat uygulanarak, yaygın ve örgün eğitimin seviyesinden mezun olanlara eşdeğer «meslek sertifikası» verileceği,

Çoğunluğu 12-25 yaş grubunda bulunduğu halde okula devam etmeyen ilkökul, ortaokul veya lise mezunu olup da iktisaden faal olmayan kişilerden, 150 bini endüstri ile ilgili dallarda olmak üzere, 650 binine, iş bulma imkânlarını artıracak meslekler kazandırılacağı,

Devlet - işçi - işverenin katılacağı hem yaygın eğitim hem hizmetçi eğitim maksadıyla meslekî yaygın eğitim fonu kurulacağı,

Hedef alınmıştır.

Bu hedeflerden de anlaşılacağı üzere, ülkemiz tercihini sanayileşme yolunda yapmış, bunun da ürünleri alınmaya başlanmıştır. Nitekim, 1985 yılında ihraç ettiğimiz ürünlerin % 75'i sanayi mamulüdür.

Diğer taraftan nüfusumuz her yıl 1 milyondan fazla artmaktadır. Mevcutlara meslek kazandırmanın yanı sıra, artan nüfusun büyük bir kısmına da meslek kazandırmak gerekmektedir. Ortaokul ve lise çağında olup da, okula gitmeyen nüfus okula gidenlerden fazladır.

1984 - 1985 öğretim yılı itibariyle, ortaokul çağı nüfusumuz 3 377 000 idi. Bunun % 52'si olan 1 761 060'ü ortaokullara devam etmektedir. Ortaokula devam eden öğrencilerin; % 47'si olan 1 586 754'ü genel ortaokullara, % 5'i olan 174 306'sı ise meslekî eğitim veren liselerin bünyesindeki ortaokullara devam etmektedir.

1984 - 1985 öğretim yılı itibariyle, lise çağı nüfusumuz 3 284 000 dir. Bunun % 30'u olan 961 451'i liselerimize devam etmektedir. Liselere devam eden öğrencilerin; % 18'i olan 583 803'ü genel liselere, % 12'si olan 377 648'i ise mesleki ve teknik liselerde eğitim görmektedir.

Ortaokul çağındaki olan 3 377 000 çocuğumuzdan, okula devam etmeyen 1 615 940'ına, lise çağındaki olan 3 284 000 gencimizden okula devam etmeyen 2 322 594'üne mesleki eğitim verilmesi gerektiği de ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de işsizlik bulunmaktadır. Diğer yandan kalifiye elemana ihtiyaç duyulduğu da bilinmektedir. İşsizliğin temelinde istihdam alanlarının ihtiyaçlarına uygun yeterli eğitimin verilememesi yatmaktadır.

Meslek eğitiminin istenilen seviyede gerçekleştirilememesinin başlıca iki sebebi vardır.

Birincisi; Devletin eğitime ayırabildiği kaynaklar yetersizdir. Devlet bütçesinden Millî Eğitime ayrılan payın 1940'lı yılların sonunda meslek eğitimine 1/4'ü ayrılabilirken, son yıllarda ancak 1/10'u ayrılabilir. Bu yetersiz bütçe imkânları ile çok pahalıya mal olan meslek eğitimini, günün şartlarına uygun donatılmış okullarda yapma imkânı kalmamakta, okullarda ancak temel bilgiler verilebilmektedir.

İkincisi; Meslek eğitiminin yalnız Devlet eliyle okullarda yürütülmesi, bu eğitimi iş hayatından koparmaktadır. Ayrıca, okulda işyeri ortamı yaratılması güç olan meslekler için, temel bilgi ve beceriler okulda kazandırdıktan sonra, bunların uygulamasının mutlaka işyerinde yapılması gerekmektedir.

Meslek eğitiminin yeterli seviyede yapılamayışı meslek eğitimi görenleri işyerlerinde cesaretsiz hale getirmektedir.

Bu gün çıraklık ve meslek eğitimine iş hayatı sınırlı olarak katılmakta, bu da çıraklık ve mesleki teknik eğitimin etkin hale gelmesinde yetersiz kalmaktadır.

Bunun sebebi; meslek eğitimi ile işyerindeki eğitimi düzenleyen «Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu» dışında temel ilkeleri ortaya koyup görevleri ve sorumlulukları tanımlayan bir mevzuatın bulunmamasıdır.

Ayrıca, 1977 yılında yürürlüğe giren 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanununun uygulanmasında bazı aksaklıklar görülmüştür.

2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanununun bütünüyle yeniden düzenlenmesine ihtiyaç hâsıl olmuştur. Kanunun yeniden düzenlenmesini gerektiren başlıca sebepler şunlardır.

- Kanun maddelerinin anlaşılmamasında ve uygulanmasında güçlüklerle karşılaşmaktadır.
- Kalfaların ve ustaların eğitimi konusunda yeterli açıklık yoktur.
- İmtihan komisyonlarının teşkilinde güçlükler vardır.
- Kurumların çıraklık eğitiminin gelişmesi için verebilecekleri aynî ve nakdî yardımların kabul edilmesi ve kullanılması bir esasa bağlanmamıştır.

— Çırakların işkazaları ve meslek hastalıkları ile hastalıklara karşı sigorta ettirilmesinde güçlükler ortaya çıkmıştır.

- Çıraklığa giriş yaşı 1475 sayılı İş Kanunundaki yaş esas alınarak düzenlenmemiştir.
- Çırakların işyerindeki eğitimiyle ilgili denetim belirgin değildir.
- Kanun hükümlerine aykırı davranışlara verilen cezalar caydırıcılığını kaybetmiştir.
- Geçici maddelerin uygulanmasında güçlükler ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, 1938 yılında çıkartılmış olan «3457 sayılı Sınal Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Mesleki Kurslar Açılmasına Dair Kanun» ile «2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu» çırak, kalfa ve ustaların eğitiminde farklı düzenlemeler getirmiştir.

Söz konusu kanunda belirtilen hususların dışında düzeltilmesi ve iyileştirilmesi gereken bir çok hüküm bulunmaktadır. Çırak, kalfa ve ustalık eğitiminin uygulanabilirliği artırılarak, geleceğin bilgili, becerili, yurdunu seven, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemiş, iyi ahlaklı, dürüst, yaptığını sağlam ve kaliteli yapan, tasarrufa önem veren sanatkarları yetiştirmeye devam etmek amacıyla 2089 sayılı Kanunun yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Türkiye'de bugün ilkokulu bitirmiş olup da okumayan ve çalışan nüfus 4 milyon civarında tahmin edilmektedir. Hiçbir mesleki eğitimden geçirilememiş bu nüfusu, bir yönü ile meslek sahibi yapmak, diğer yünden çalıştıkları işyerlerindeki üretimin verimliliğini ve kalitesini yükseltmelerini sağlamak üzere, mesleki bilgi ve beceri kazandırıcı veya artırıcı kurslar düzenlenmesi faydalı olacaktır.

Bugün gelişmiş ülkeler, her seviyede yetişmiş insan gücünün önemini zamanında kavrayarak işçiden en ileri seviyedeki mühendise kadar tüm teknik insan gücünü yetiştirmeyi düzenleyen kanunları 50 yıldan bu yana çıkarıp uygulamaktadırlar. Böylece istenen işi, belirli kalite ve sürede yapabilmeyi başaran meslek elemanlarını gereken sayıda yetiştirmişler, bunun sonucu olarak da üstün bir üretim potansiyeli yaratmışlardır.

İş hayatımızın ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmek üzere;

- Mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarındaki öğrencilerin beceri eğitimlerini işyerlerinde yapmaları,
- Öğretmenlerin işyerlerinde mesleki bilgi ve becerilerini artırmaları, inceleme ve araştırma yapmaları,
- İşyerlerinde, kendi alanlarında yetişmiş olan usta öğreticileri eğitim elemanı olarak görevlendirilmeleri,
- Çıraklık, mesleki ve teknik eğitim faaliyetlerinin düzenlenip, yürütülmesinde gerekli kurulların teşekkülü,

— Özel ve kamu işyerlerinin kendi personelinin bilgi ve becerilerini artırarak, mesleki gelişmelerini sağlamak amacıyla hizmetçi eğitim yapmak üzere sorumlu tutulmaları,

— Çıraklık, mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarının görev alanının genişletilerek işyerlerine kadar götürülmesi,

— Kamu ve özel işyerleri ile eğitim kurumlarının fertlere bir meslek kazandırmak amacıyla mesleki kurslar düzenlemeleri,

Gerekmektedir.

Çıraklık, mesleki ve teknik eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan en büyük problemlerden biri yeterli finansman sağlanamamasıdır.

Beşinci 5 Yıllık Kalkınma Planında da bu problem dikkate alınmış, bu amaçla bir fon kurulması hükümü getirilmiştir. 1986 uygulama programında da bu hüküm yer almıştır.

Fonun faaliyete geçirilmesiyle, örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insan gücünün sayı ve kalite olarak artırılması; çıraklık, örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi sağlanacaktır. Bu suretle ülkemizde çıraklık ve mesleki eğitimin finansmanına yeni bir boyut kazandırılacaktır.

Mesleki ve teknik eğitimi, gerçek iş ortamı içinde geliştirmek, eğitim personelinin işyerinde bilgi ve tecrübelerini artırmak, eğitim için işyerinde görevli usta öğreticilerden yararlanmak ve bir meslek edinmek, mesleğinde gelişmek veya meslek değiştirmek isteyenlere imkân sağlamak üzere yeniden kanuni bir düzenleme yapılması zorunluluğu doğmuş ve bu amaçla «Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı» hazırlanmıştır.

Tasarı kanunlaştığı takdirde; okul içinde ve işyerindeki meslek eğitimi bir sistem bütünlüğüne kavuşacak, böylelikle etkili bir çıraklık ve meslek eğitimin yapılması sağlanacaktır.

ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU TASARISI MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Amaç maddesidir.

Madde 2. — Kapsam maddesidir.

Madde 3. — Kanunda geçen aday çırak, çırak, öğrenci, kalfa, usta, usta öğretici, işletmelerde meslek eğitimi, fon ve Bakanlık ifadelerinden neyin anlaşılacağı açıklanmaktadır.

Madde 4. — Çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında çalışmalar yapmak üzere «Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu» kurulması öngörülmüştür. Kurulun kimlerden meydana geleceği maddede belirtilmiştir. Kurulun toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle düzenlenecektir.

Madde 5. — Bu maddede «Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulunun görevleri belirtilmiştir.

Madde 6. — Bu madde ile «İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu» nun kuruluş ve işleyişi esasları belirtilmiştir.

Madde 7. — Bu maddede «İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu» nun görevleri belirtilmiştir.

Madde 8. — Hangi illerin ve bu illerde hangi meslek dallarının bu Kanun kapsamına alınacağına Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanınca karar verilecektir. Kapsama alınan illerde ilin kapsama alınma kararının yayımı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde «İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu» nun kurulacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 9. — Bu maddede kimlerin aday çıraklık eğitimi göreceği belirtilmektedir.

Madde 10. — Bu maddede çıraklığa giriş şartları belirtilmiştir. Ayrıca Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ilgili kuruluşların görüşlerini alarak bazı meslek dallarında çıraklığa giriş şartlarını belirleyecektir.

Madde 11. — Bu madde ile aday çırak ve çıraklar öğrenci olarak kabul edilmiştir. Aday çırak ve çıraklar işyerlerinde çalışanların sayısına dahil edilmeyecektir.

Madde 12. — Aday çırak ve çırakların eğitim ve çalışma esasları düzenlenmiştir.

Madde 13. — Aday çırak ve çırak olarak çalışabilmek için bunların veli veya vasisi ile işyeri sahipleri arasında çıraklık sözleşmesi yapma mecburiyeti getirilmiştir. Çırağın reşit olması veya işyeri sahibinin değişmesi hallerinde sözleşmenin fesih veya devam şartları belirtilmiştir.

Kanun kapsamına alınmış illerde uygulamanın yapıldığı meslek dallarında 818 sayılı Borçlar Kanununun; 18 yaşını geçen çıraklar hakkında ise 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 14. — Çıraklığa bir deneme dönemi ile başlanacaktır. Bu dönem mesleğin özelliğine göre bir aydan az üç aydan fazla olmayacağı gibi aday çıraklıktan gelenler deneme dönemini yapmış sayılacaklardır. Deneme döneminde ücret ödenecektir.

Bakanlık Çıraklık eğitimi süresinin mesleğin özelliğine göre ilgili kuruluşların görüşünü alarak tespit edecektir. Çıraklık eğitiminin düzenli devam etmesi esastır. Pratik eğitimdeki devamsızlıklar çıraklık süresine eklenecektir.

Madde 15. — Bu madde ile aday çırak ve çırakların pratik eğitimlerinin usta öğreticiler tarafından yapılacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 16. — Kalfalık imtihanının amaçları ile kimlerin bu imtihanlara gireceği belirtilmiştir. Çıraklara çıraklık dönemi sonunda mucbir sebepler dışında kalfalık imtihanlarına girme zorunluluğu getirilmiştir. Kalfalık imtihan komisyonlarının teşkili ve imtihan esasları yönetmelikle tespit edilecektir.

Çıraklık sözleşmesinin çıraklık döneminin bitimini takip eden ilk kalfalık imtihanının tamamlanmasıyla sona ereceği bunu takip eden aybaşından itibaren de sigorta primlerinin ödenmesine son verileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 17. — Kimlerin kalfa unvanını kullanabilecekleri belirtilmiş, 507 sayılı Kanun kapsamında bulunan işyerlerinde çalışarak kalfa olanların 1 yıl süreyle o işyerinde çalışacakları ve işyerinden çıkma izni olmadan ayrılan kalfaları başka işyerlerinin işe alamayacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 18. — Ülkemizin meslek eğitimi görmüş kalifiye eleman ihtiyacı artmıştır. Ancak, meslek eğitimi için okullara başvuran öğrencilerin tümünü almak, fiziki kapasite yetersizliğinden mümkün olamamaktadır. Bu sebeplerle, belli potansiyeli olan işletmelerde meslek eğitimi yapılması zarureti doğmuştur. Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenecek İl ve İş kollarında 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdıkları işçilerin % 5 inden az % 10 undan fazla olmamak üzere Meslek Lisesi öğrencilerinin beceri eğitimlerini işyerlerinde yaptirmaları ve öğrencileri eğitmek amacıyla usta öğreticileri görevlendirmeleri esası getirilmiştir.

Madde 19. — Meslek eğitiminden istihdam şartlarına uygun eleman yetiştirmesi beklenir. Bunu sağlayabilmek için, İşletmelerde uygulanacak meslek eğitimi programları «Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu» nun görüşü alınarak Bakanlıkça hazırlanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 20. — Bir meslek sahibi olmak, yalnız belli işlemleri yapabilmek değildir. Kişinin mesleğinde gelişebilmesi için becerilerinin yanısıra mesleğinin teknolojisine ve mesleğini başarı ile uygulayacak diğer teknik bilgilere sahip olması gerekir. İşletmelerde beceri eğitimi gören meslek lisesi öğrencileri haftada 12-16 saat teorik eğitime tabi tutulacaklardır. İşletmeler teorik eğitim için öğrencilere izin vermek zorunda olacaktır. Bu eğitim mesleki ve teknik eğitim kurumlarında yapılabileceği gibi işletmelerin eğitim merkezlerinde de yapılabilecektir.

İşletmelerde ve meslek liselerinde yapılan mesleki eğitime ilişkin esas ve usuller ile imtihanların yapılış şekilleri yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Madde 21. — İşletmelerde beceri eğitimi gören meslek lisesi öğrencilerinin işyerlerinin şartlarına ve çalışma düzenine uyma zorunda olacakları esası getirilmiştir.

Madde 22. — Eğitimde süreklilik esastır. Bu sebeple, işletmeler; grev ve lokavt uygulamaları halinde dahi gerekli tedbirleri alarak mesleki eğitimin devamını sağlamaları tabiidir. İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile öğreticilerin toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kapsamı dışında kalmaları hükmü getirilmiştir.

İşletmede mesleki eğitim başladıktan sonra işçi sayısında azalma olması halinde dahi işletmede eğitime başlayan öğrenciler mezun oluncaya kadar işletmeler eğitimi devam ettirmek zorundadırlar.

Madde 23. — 18 inci madde de zorunlu olarak meslek eğitimi yaptıracak işletmeler tanımlanmıştır. Ancak, ülkemizde küçük işletmeler de yaygın olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu sebeple, 50 den az işçi çalıştıran işletmelerin, mesleki eğitim kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın isterlerse bu Kanun hükümlerine göre meslek lisesi öğrencilerinin beceri eğitimlerini yaptırabilecekleri esası getirilmiştir.

Madde 24. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca «mesleki eğitim» kapsamına alınan İl ve işkollarında 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdıkları işçilerin % 5'inden az % 10'undan fazla olmamak üzere öğrencilerin beceri eğitimlerini işletmelerinde yaptırmak zorundadırlar. Bu zorunluluğu yerine getirmeyen işletmeler eğitmesi gereken her öğrenci için eğitim süresince her ay asgari ücretin 2/3 si nispetindeki parayı fon hesabına meslek eğitimine katılma payı olarak yatırmakla yükümlü tutulmuştur.

İşletmelerde eğitilmesi gereken öğrenci sayısının tespitinde; görev ve çalışma statüsüne bakılmaksızın işyerinde 1475 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalışanların sayısı dikkate alınacaktır.

Mesleki eğitim şartlarına sahip olduğu Bakanlıkça tespit edilen işletmelere Bakanlıkça öğrenci gönderilememesi halinde bu işletmelerin fona para yatırmayacakları hükmü getirilmiştir.

Madde 25. — Bu madde de aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilere ödenecek ücretlerin işyeri sahibi ile aday çırak, çırak ve öğrencinin velisi, vasisi veya reşit ise kendisi arasında yapılacak sözleşmeyle belirlenecek. Ancak çırak ve öğrencilere yaşlarına uygun asgari ücretin % 30 undan aşağı ücret ödenmeyecektir.

Aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin işkazaları ve meslek hastalıkları ile hastalıklara karşı sigorta ettirileceği ve sigorta bedellerinin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinden karşılanacağı hükmüne yer verilmektedir.

Ayrıca; aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim görenlere 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun hangi maddelerinin uygulanmayacağı açıklanmıştır.

Madde 26. — Bu madde ile aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin izinlerine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Madde 27. — Kalfalık yeterliliğini kazanmış olup usta olmak ve bağımsız işyeri açmak isteyenler için kapsam ve süreleri Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulunun görüşü alınarak Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenecek ustalık eğitimi kurslarının düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde 28. — Ustalık imtihanlarının düzenlenme amacı belirtilmiş olup, bu imtihanlara kimlerin gireceği ve ustalık unvanlarını kullanacaklar açıklanmıştır. İmtihanların yapılış esas ve usullerinin yönetmelikle düzenleneceği yer almıştır.

Madde 29. — Mesleklerinde en az 1 yıllık çalışmalarını belgelendiren meslek lisesi mezunları doğrudan ustalık imtihanlarına katılabilecekleri gibi isterlerse ustalık kurslarına katılarak ustalık belgesi alabilecekleri hükme bağlanmıştır. Bu kursların kapsam ve süreleri ile imtihan esas ve usullerinin yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Madde 30. — İşyeri açma hakkı ustalık belgesine sahip olanlara veya bu belgeye sahip olanı yanında çalıştıranlara aittir. Belgeye sahip olmayanların usta unvanı ile çalışması da yasaklanmıştır. İşyeri açma izni veren merciler ustalık belgesi istemek mecburiyetindedirler. Ustalık belgesine sahip olanlar bu haklarını 18 yaşından sonra kullanabileceklerdir. Teknik lise mezunlarının bağımsız işyeri açabilmeleri için mesleklerinde en az bir yıl başarılı çalışma şartı getirilmiştir.

Madde 31. — Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca açılacak iş pedagojisi kurslarını başarıyla tamamlayan ustalara usta öğreticilik belgesi verileceği esası getirilmiştir.

Madde 32. — Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında «Devlet, işçi ve işverenin katılacağı hem yaygın eğitim, hem hizmetçi eğitim maksadıyla mesleki yaygın eğitim fonu kurulacaktır.» ifadesi yer almaktadır.

Beşinci Planın ilkelerine paralel olarak 1985 yılı İcra Planının 309 No.'lu tedbirinde ve 1986 yılı Programında «Mali kaynakların artırılması için özel kesimin de katkısı sağlayacak Mesleki ve Teknik Yaygın Eğitim Fonu oluşturulacaktır. Bu fonun kaynakları işbaşı, yaygın ve çıraklık eğitimi harcamalarında müştereken kullanılacaktır» hükmü yer almaktadır.

Böylece, gerek Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, gerekse icra planı ve yıllık programlarda bu konudaki çalışmaların tamamlanarak Fonun faaliyete geçirilmesi istenmiştir.

Fonun faaliyete geçirilmesiyle, örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insan gücünün sayı ve kalite olarak artırılması, çıraklık eğitimi dahil örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi sağlanacaktır. Bu suretle, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin finansmanına yeni bir boyut kazandırılmaktadır.

Fonu düzenleyen bu maddede; fonun kaynakları, fondan yapılacak harcamalar, fonun tabi olmayacağı kanunlar, fonun denetimi, fonun işleyişi ve diğer esasların yönetmelikle düzenleneceği, fonun mallarının tabi olacağı statü, fonun ve işlemlerin nelerden muaf olacağı belirtilmiştir.

Madde 33. — Kanun kapsamına giren işyerlerinde kanunda belirtilen esaslara göre çırak eğiten ve meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptıran işyerlerine fona ödedikleri meblağın % 50 sinin teşvik primi olarak fondan geri verileceği, gereğinde bu oranın yükseltileme veya indirilmesine Bakanlar Kurulunun karar vereceği belirtilmiştir.

Madde 34. — Bu madde de, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Sanayi sitelerinde Çıraklık Eğitimi Kurumlarının kurulmasını sağlayacağı belirtilmiştir.

Madde 35. — Çıraklık eğitimi sisteminde kazanılan bilgi ve becerilerin meslek liselerine geçişte; yurt içi ve yurt dışında yapılan çeşitli mesleki eğitim faaliyetlerinin ise bu kanuna göre denkliğinin esas ve usullerinin Bakanlıkça tespit edileceği hükmü getirilmiştir.

Madde 36. — Bu kanun esaslarına göre yapılacak eğitimlerin giderlerinin kime ait olacağı maddede belirtilmiş, ayrıca işyerlerinin pratik eğitim için eğitim mahalli, imtihanlar için imtihan ortamı, araç ve gereç hazırlama zorunda oldukları belirtilmiştir.

Madde 37. — Okul sisteminden çeşitli sebeplerle ayrılmış gençlere, gelir getirici, iş hayatında istihdam imkânı olan alanlara hazırlamak amacıyla meslek kurslarının Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca düzenleneceği ve bu kurslara katılanlar kurs müddetince çırak ve öğrencilere tanınan haklardan istifade edecekleri hükme bağlanmıştır.

Madde 38. — İşletmelerin, çalıştırdıkları personelin verimini yükseltmek, yeni teknolojilere uyumlarını sağlamak amacıyla meslekî kurslar açacağı veya açılan bu tür kurslara çalışmalarının katılmalarını sağlayacakları hükmü getirilmiştir.

Madde 39. — Özel eğitime muhtaç kişileri iş hayatına hazırlamak ve istihdamlarına yardımcı olmak amacıyla Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca özel meslek kurslarının düzenlenmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 40. — Yolluk ve Huzur Hakkı kimlere ve nasıl verileceği, yolluk ve huzur hakkı miktarının Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca tespit edileceği belirtilmiştir.

Madde 41. — Kanunun uygulanmasının denetlenmesi Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılacağı açıklanmış, cezaların miktarı belirtilmiş ve ustalık belgesine sahip olmadan açılan işyerlerinin yetkililerce devamına izin verilmeyerek kapatılması öngörülmüştür. Kanunun bazı maddelerine aykırı fiillerin sürmesi halinde meslekten geçici men cezası verilebileceği cezaların mahallin mülfî amirlerince uygulanacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 42. — «2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu» ile «3457 sayılı Sınaf Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Meslekî Kurslar Açılmasına Dair Kanun» ve bu kanunlarla ilgili diğer mevzuatın yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Geçici Madde 1. — Bu Kanunun yayımından önce bir meslek dalında işyeri sahibi olanlar ile meslek lisesi mezunlarına hangi esaslara göre ustalık belgesinin verileceği karara bağlanmış ve kimlerin kalfalık ve ustalık imtihanlarına alınacağı belirtilmiştir.

Geçici Madde 2. — Kanun kapsamında olmayan İl ve Meslek dallarında hangi esasa göre kalfalık ve ustalık belgelerinin verileceği açıklanmıştır.

Geçici Madde 3. — 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanununa göre yapılan uygulamalarla alınmış olan belgelerin geçerli sayıldığı belirtilerek müktesep haklar korunmuştur.

Geçici Madde 4. — Genel bütçeden karşılanacak sigorta primlerinin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden Malî Yılbaşından itibaren ödenmeye başlanacağı belirtilmekte, mevcut çırakların bu süredeki sigorta primleri işverenlerce ödenmeye devam edecektir.

Geçici Madde 5. — Tüzük ve yönetmeliklerin çıkarılması esasa bağlanmıştır.

Geçici Madde 6. — 1986 - 1987 öğretim yılında işletmelerde meslekî eğitimin başlatılabilmesi için işletmelerin çalıştırdığı işçi sayısının İl çalışma ve sosyal güvenlik Müdürlüğünce 1 Eylül 1986 tarihine kadar Bakanlığa bildirilmesi hükme bağlanmıştır.

Geçici Madde 7. — 32 nci maddenin 2 nci fıkrasının (e) bendine göre fona gönderilecek gelirin 1986 yılı kazançlarına uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 43. — Yürürlük maddesidir.

Madde 44. — Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çıracak, kalfa ve ustalık hakkındaki Kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.
Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

İsa Vardal
Zonguldak Milletvekili

ÇIRAK, KALFA VE USTALIK KANUN TEKLİFİNİN GENEL GEREKÇESİ VE MADDE GEREKÇELERİ

Ülkemizde mal ve hizmet üretim sürecinde bulunan bağımsız işyeri açabilecek veya çeşitli işyerlerinde benzer kademelerde çalışabilecek, ekonomik, sosyal ve teknolojik kalkınmaya katkıda bulunabilecek üretimin verimli ve kaliteli yapılmasını sağlayacak nitelikli insangücü yetiştirmek amacıyla Çıracak, Kalfa ve Ustalık Kanunu çıkarılmıştır.

Ancak; 2089 sayılı Çıracak, Kalfa ve Ustalık Kanunu kolay anlaşılır, sade ve düzenli bir biçimde hazırlanmamış, maddeler konulara göre yerli yerince düzenlenmemiş, aynı anlamda değişik kelime ve terimler kullanılmış ve önemli olan bazı konular ise tam açıklığa kavuşturulmayarak askıda kalmıştır.

Kanun kapsamı içinde bulunan kurumların eğitime katkısı ve çıraklık döneminden sonra kalfa ve ustalığın eğitimi konusunda açık bir hüküm getirilmemiştir. Ceza ile ilgili hükümler geleceğe yönelik bir biçimde düzenlenmemiştir. Bunlara benzer nedenlerle kanunun gözden geçirilerek yeni bir kanun tasarısı hazırlanmasında yarar görülmüş ve hazırlanmıştır.

Yeni Kanun tasarısında özetle şu düzenlemeler yapılmıştır :

1. İlkokuldan mezun olanlar çıraklık sistemine alınmıştır.
2. Özel kuruluşlar da çırak okulu veya eğitim yeri açabileceklerdir.
3. Eğitim giderlerine, çırak çalıştıran işyerleri de katılacaklardır.
4. Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından mezun olanlar en az bir yıllık iş tecrübesinden sonra usta yeterlik belgesi alabileceklerdir.
5. Kalfa ve usta yeterlik belgesinin dağıtılması konusu açıklığa kavuşturulmuştur.
6. Merkez Çıraklık Kurulu ve İl Çıraklık Kurulları üyeleri yeniden düzenlenmiştir.
7. Çıraklık eğitiminden sonra kalfalık döneminde de eğitime devam edilecektir.
8. Yaptırımlar günün şartlarına ve geleceğe yönelik bir biçimde düzenlenmiştir.
9. Kalfalık ve ustalık sınav komisyonlarının oluşumu ve işleyişinde görülen eksiklikler giderilmiştir.
10. Kanunun uygulanmasına ilişkin denetime, etkinlik ve işlerlik getirilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Çeşitli işyerlerinde, örgüt eğitimden çeşitli nedenlerle ayrı kalarak, çalışan gençlerin çalışma ve yetişme durumlarının belirli bir düzene sokulması gerekmektedir. Bu yasa ileride işyeri açabilecek veya belirli kademede çalışacak gençlerin eğitiminin düzenlenmesi yanında bu kademelerde çalışanların aynı düzeye (standart) yetişmeleri gereğini de ortaya koymaktadır.

Madde 2. — Kanun kapsamına, 507 ve 5590 sayılı kanunlara göre kurulmuş meslekî kuruluşlara kayıtlı işyerlerinde çalışanları ve döner sermayeli işyerlerini kapsamaktadır. Özelliği nedeniyle Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı döner sermayeler ayrı tutulmuştur.

Madde 3. — Kanunda sözü edilen çırak, çırak adayı, Çıraklık Sözleşmesi, kalfa, usta, eğitici usta, işyeri sahibi, Sınav Komisyonları, Merkez Çıraklık Kurulu, İl Çıraklık Kurulu, Yeterlik Belgesi, Meslekî Uzmanlık Komisyonu, Çıraklık Okulu gibi deyimlerden ne anlaşıldığı açıklanmıştır.

Madde 4. — Merkez Çıraklık Kurulunun kurulması belirlenmiştir.

Madde 5. — Merkez Çıraklık Kurulunu oluşturan Bakanlıklar ve Kurumlar temsilcileri ve sayıları belirlenmiştir.

Madde 6. — Kurulun başkanı ve sekreteryaya işlerinin yürütülmesi belirlenmiştir.

Madde 7. — Kurulun olağan veya olağanüstü toplanma durumu belirlenmiştir.

Madde 8. — Merkez Çıraklık Kurulunun görevleri belirlenmiştir.

Madde 9. — İl Çıraklık Kurulunun, Merkez Çıraklık Kurulunca kurulmasına karar verildikten itibaren, hangi süre içinde kurulması gerekliliği belirlenmiştir.

Madde 10. — İl Çıraklık Kurulunu oluşturan kurumlar ve üye sayıları belirlenmiştir.

Madde 11. — İl Çıraklık Kurulu Başkanı, Başkan Yardımcısı belirlenmiş ve Kurul başkanı istediği takdirde, danışman üyelerin de katılabileceği benimsenmiştir.

Madde 12. — İl Çıraklık Kurulunun olağan veya olağanüstü toplanma durumu belirlenmiştir.

Madde 13. — İl Çıraklık Kurullarının yapacağı işler belirtilmiştir.

Madde 14. — İl Çıraklık Kurullarına mesleklerin gelişmesini sağlamak amacıyla, Meslekî Uzmanlık Komisyonları kurma yetkisi verilmesi uygun olarak düşünülmüştür.

Madde 15. — Çırak olabilme şartları belirlenmiştir. Ülkemizde zorunlu eğitim olan ilköğretimi bitirme yaşı kabul edilen 12 yaş çıraklığa başlama yaşı olarak alınmıştır. Bazı mesleklerin özelliğine göre başlama yaşının 12'den fazla olabileceği ve öğrenim durumunun da ilköğretimden yüksek olabileceği benimsenmiştir.

Madde 16. — Çıraklık süresi, yıl içindeki devamsızlık durumu, daha önceki çalışmalarının değerlendirilmesi, çırağın denenmesi süresi ve sözleşmenin kesinleşme durumu belirlenmiştir.

Madde 17. — Kimlerin yanına çırak alarak çalıştırılabileceği açıklanmış, işyerinde eğitici usta bulunması zorunlu tutulmuştur.

Madde 18. — Çırağın bir öğrenci olduğu ve çıraklık süresince bir öğrenci gibi çalışması gerekliliği vurgulanmıştır. Çırağın işyerlerinde çalışan işçiler gibi çalışanlar sayısına dahil edilemeyeceği belirlenmiştir.

Madde 19. — Çırağa verilecek ücret belirlenmiş ve yaşına göre alınması gereken ücretin en az yüzde otuz kadar ücret alması ve her yıl en az yüzde on kadar da artış sağlanması benimsenmiştir.

Çırak asgarî ücretin yüzde otuzunu olmasına rağmen tam ücret üzerinden ücret ödenmesi çırak alma işini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle alınan ücret üzerinden prim ödenmesinin uygun olacağı görüşüne varılmıştır.

Madde 20. — Çırağın çalışma şartları belirtilmiştir. Günde sekiz saatten fazla çalışamayacağı, işyeri durumu ve özelliğine göre işe başlama saati değişik olsa bile başlangıçtan itibaren sekiz saatten sonra çalıştırılmayacağı görüşü benimsenmiştir. Çıraklığın son yılında çırağın yalnız başına çalıştırılabileceği, İş Kanununa göre çırakları çalıştırma yasaklarına uyulacağı belirtilmiştir.

Madde 21. — Çıraklık süresi içinde çırağa verilecek izinler, ücretli ve ücretsiz izinlerin nasıl kullanılacağı belirtilmiştir.

Madde 22. — İşyeri sahibi veya yasal temsilcisinin çırağı çalıştırabilmesi için sözleşme yapma zorunluluğu getirilmiştir. 16 yaşından önce hiç kimsenin sözleşme yapmadan bir işyerinde çalıştırılmayacağı belirtilmiştir.

Madde 23. — Çırak, çıraklık süresi içinde reşit olursa çıraklığın ancak kendi rızası ile devam edebileceği görüşü benimsenmiştir.

Madde 24. — Çıraklık sözleşmesi yapıldıktan sonra il çıraklık kuruluna bildirilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Madde 25. — Çıraklık süresinin ne zaman sona ereceği belirtilmiştir.

Madde 26. — Çıraklık sözleşmesinin çırak ve işyeri sahibi yönünden taraflarca feshedilme durumları belirlenmiştir. Bu şartlarda herhangi bir tereddüdün çırağın lehine olarak kullanılması gerekmektedir. Herhangi bir anlaşmazlıkta, çözüme yardımcı olmak üzere il çıraklık kurulu yetkili durumda bulunmaktadır.

Madde 27. — İşyeri sahibinin değişmesi durumunda yeni işyeri sahibi de aynı mesleği sürdürüyorsa, sözleşmenin devam etmesi görüşü benimsenmiştir.

Madde 28. — İşyeri sahibinin çıraklık süresince çırağa karşı yükümlülüğü belirlenmiştir. Her türlü anlaşmazlıklarda çırak lehine bir çözüm getirilmesi benimsenmiştir.

Madde 29. — Çırağın işyeri sahibine karşı görev ve yükümlülükleri belirlenmiştir.

Madde 30. — Çıraklar için haftalık eğitim süresinin en az dört, en fazla sekiz saat olması uygun bulunmuş ve eğitim çalışmalarının süresi ne olursa olsun, ilk dört saatinin iş saati olması benimsenmiştir.

Madde 31. — Kalfalık sınavının yeri, tarihi ve kalfalık sınavlarının amaçları belirlenmiştir.

Madde 32. — Kalfalık sınav komisyonlarının oluşumu, komisyonda görev alamayacak kimseler ve komisyon başkanının nasıl seçileceği belirlenmiştir.

Madde 33. — Çırakların, kalfalık sınavlarına girme yeri belirlenmiş ancak İl Çıraklık Kurulunca uygun görülenlerin başka bir yerde sınava girebileceği benimsenmiştir.

Madde 34. — İlk kalfalık sınavına girme zorunlu tutulmuştur. Bu sınavda başarı gösteremeyen çıraklara takip eden üç sınav hakkı daha verilmektedir. Son sınavda da başarısız olanların çıraklık sistemi dışında kalacakları belirtilmiştir.

Madde 35. — Kalfalık sınavlarında başarı sağlayanlara verilecek belge, belgenin şeklinin belirlenmesi açıklanmıştır.

Madde 36. — Kalfa, Yeterlik Belgesi bulunmayanların kalfa unvanı ile çalışması yasaklanmıştır.

Madde 37. — Kalfa olabilme şartları belirlenmiştir. Çıraklık sistemi ile kalfa olunacağı gibi pratik meslek öğrenimi veren okul mezunlarının da sınavla kalfa olabileceği görüşü kabul edilmiştir.

Madde 38. — Kalfaların yetiştirilmesinde sözü edilen geliştirme kursları deyimi açıklığa kavuşturulmuş ve haftada en az dört en fazla altı saatlik eğitim görmeleri öngörülmüştür.

Madde 39. — Çırakların kalfa belgesi aldıktan sonra, işyeri sahibi veya kanunî temsilcisinin rızası olmadan başka bir işyerine gidemeyeceği, iki yıl süre ile aynı yerde çalışacağı görüşü benimsenmiştir. İşyeri sahibi eğitim giderlerine katkıda bulunduğuna göre kalfanın da bu yükümlülüğünün olması gerekli bulunmuştur. Ancak işyeri sahibi rıza gösterirse kalfa başka bir işyerinde çalışabilir.

Madde 40. — Ustalık sınavına katılabilme şartları belirlenmiştir.

Madde 41. — Ustalık sınavlarının yeri ve tarihlerinin saptanması görevi İl Çıraklık kurullarına verilmiştir. Ustalık sınavının amacı belirtilmiştir. Ayrıca kalfalık sınavında başarılı olamayanların daha sonra sınav için nasıl başvuracaklarını belirlemiştir.

Madde 42. — Ustalık Sınav komisyonlarının oluşumu, bu komisyonlarda görev alamayacak kimseler ve komisyon başkanının seçimi bir usule bağlanmıştır.

Madde 43. — Ustalık, sınavında başarı sağlayanlara verilecek belge, belgenin şekli, kimlerce imzalanıp ilgililere verileceği konularının kalfalık için getirilen hükmün aynı olduğu belirtilmiştir.

Madde 44. — Bağımsız işyeri açabilmenin şartı getirilmiştir. Ancak, usta yeterlik belgesine sahip olanların usta olarak bağımsız işyeri açabileceği ve bu belgelerin işyerine asılması zorunluluğu getirilmiştir. Usta Yeterlik Belgesi bulunanları istihdam edenlerin de işyeri açabilecekleri benimsenmiştir.

Madde 45. — Usta belgesine sahip olamayanların işyeri açmasının ve usta unvanı ile çalışmasının yasağ olduğu hükmü getirilmiştir.

Madde 46. — Çıraklık Okulu ve eğitim yerlerinin hangi kurumlarca açılacağı belirtilmiştir. Devlete bağlı kurumlar ve kamu iktisadî teşebbüslerinin yanı sıra özel kuruluşların da okul ve eğitim yerleri açabileceği hükmü getirilmiştir. Bu kurumların yönetmeliklerinin ve programlarının Millî Eğitim Bakanlığı ile yapılacağı, özel kuruluşların okul ve eğitim yeri açma tekliflerinin merkez kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve Millî Eğitim Bakanlığının onayından sonra kesinleşeceği, denetimlerinin ise Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı ile birlikte yapılacağı görüşü benimsenmiştir.

Madde 47. — Eğitim programlarının Millî Eğitim Bakanlığınca yapılması, ancak bu programlar yapılırken Merkez Çıraklık Kurulu ve ilgili kuruluşların görüşlerinin alınması gerekliliği belirtilmiştir.

Madde 48. — Dış ülkelerden alınmış olan kalfalık ve ustalık belgelerinin denkliklerinin Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanması, ancak bu konuda Merkez Çıraklık Kurulu görüşünün de alınması gerekliliği getirilmiştir.

Madde 49. — Kanunun uygulanmasından doğacak aksaklık ve tereddüdün, meslek kolunun da görüşü alınmak suretiyle Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanacağı, eğer bir zorunluk olursa Merkez Çıraklık Kuruluna götürülebileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 50. — Çıraklık eğitiminin dışında kalarak bir meslekte çalışmış veya çalışmakta olanların da kalfa ve usta olabilmeleri için bu hüküm getirilmiştir. Hem kalfa hemde usta olabilmek için çalışılan süre belirlenmiş ve en az temel eğitimin beşinci sınıfını bitirme esası getirilmiştir.

Madde 51. — Çıraklık Eğitimine işyerlerinin katkısı açıklanmıştır. Kamu kuruluşlarının yaptığı eğitimde teorik eğitim giderlerinin bu kuruluşlarca, pratik eğitim giderlerinin de işyerlerince karşılanması; özel kuruluşların yaptığı eğitimde ise hem teorik hemde pratik eğitim giderlerinin bu kurumlarca karşılanması esası benimsenmiştir.

Madde 52. — İl Çıraklık Kurullarının eğitim harcamalarında kullanılmak üzere aynı ve nakdî yardım alabileceği hükmü getirilmiştir.

Madde 53. — İl Çıraklık Kurulları hesaplarının yılda iki defa Valilikçe denetlenmesi ve denetleme zamanları, denetleme sonuçlarının Millî Eğitim Bakanlığına gönderilme zorunluluğu belirtilmiştir.

Madde 54. — İl Çıraklık Kurullarına katılan başkan ve üyelere, Sınav Komisyonu başkanı ve üyelerine danışman ve mesleki uzmanlık komisyonu üyelerine verilecek yolluk, huzur hakkı ve fazla çalışma ücretleri bir esasa bağlanmıştır.

Madde 55. — Kanun ile ilgili yönetmelik düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde 56. — Yaptırım maddesi olarak düzenlenmiştir.

Geçici Madde 1. — Eskiden Yeterlik Belgesi almış olanların yeni duruma uyumu açıklanmıştır.

Geçici Madde 2. — Kanunun uygulandığı tarihten önce usta ve işyeri sahibi olarak çalışanlar, Kamu ve özel kuruluşlarda çalışanların durumu açıklanmıştır.

Madde 57. — 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu yürürlükten kaldırılmak üzere bu madde düzenlenmiştir.

Madde 58. — Yürürlük maddesidir.

Madde 59. — Yürütme maddesidir.

ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ İSA VARDAL'IN TEKLİFİ

Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu Teklifi

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; mal ve hizmet üretim sürecinde bulunan bağımsız işyeri açabilecek veya çeşitli işyerlerinde benzer kademelerde çalışabilecek, ekonomik, sosyal ve teknolojik kalkınmaya katkıda bulunacak, üretimin verimli ve kaliteli yapılmasını sağlayacak, belirli kademelere, nitelikli ve eş düzeyde elemanların yetiştirilmesi ve geliştirilmesi esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, 17 Temmuz 1964 tarih ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu ile 8 Mart 1950 tarih ve 5590 sayılı «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», «Deniz Ticaret Odaları», «Ticaret Borsaları» ve «Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Borsaları Birliği» Kanuna göre kurulmuş meslekî kuruluşlara üye olan işyerlerini; mal ve hizmet üreten kamu kuruluşlarını; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı işyerleri hariç olmak üzere, döner sermayeli işyerlerini ve bu işyerlerinde çalışan çırak, kalfa ve ustaları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

- a) «Çırak» bir meslek için hazırlanan teorik ve pratik eğitim programlarına göre iş ve eğitim yerlerinde, o mesleği öğrenmek amacı ile çıraklık sözleşmesi yaparak bir işyerinde hizmet alan kimseyi,
  - b) «Çırak adayı» çıraklık deneme dönemi içinde bulunan kimseyi,
  - c) «Çıraklık sözleşmesi» işyeri sahibi veya kanunî temsilcisi ile çırağın velisi veya kanunî temsilcisi tarafından karşılıklı imzalanan belgeyi,
  - d) «Kalfa» çıraklıkta çalışma süresini doldurarak kalfalık kademesine yükseliş sınavını kazanan ve bu unvanla ustanın gözetiminde mesleğinin değişik işlerini yalnız başına uygulayarak bir işyerinde çalışan, ustalıkta aday olan kimseyi,
  - e) «Usta» bu Kanunla belirlenen şartları yerine getirerek, ustalık kademesine yükseliş sınavını kazanan ve bu unvanla mesleğinin gerektirdiği tüm bilgi, beceri ve yönetim yeteneğine sahip olarak bir işyerinde çalışan kimseyi,
  - f) «Eğitici Usta»; ustalık yeterliğinin yanı sıra eğiticilik kursuna katılarak başarı sağlayan veya buna denk sayılan öğretimi yapan, mesleğinde yetiştirmek için yanına çırak alan veya verilen kimseyi,
  - ğ) «Sınav komisyonları»; kalfalık ve ustalık sınavlarını yaparak başarıları değerlendiren ve belgelendiren komisyonları,
  - h) «Meslekî uzmanlık komisyonları»; mesleğin gelişmesini sağlamak amacıyla illerde kurulan komisyonları,
  - ı) «Yeterlik belgesi»; kalfalık veya ustalık sınavını kazananlara usulüne uygun olarak verilen kalfalık veya ustalık belgelerini,
  - j) «İşyeri sahibi»; kapsam maddesinde belirtilen işyerlerinin işveren olarak sahibi veya kanunî vekili ile döner sermayeli kurum amiri olan kişiyi,
  - k) «Merkez çıraklık kurulu»; çeşitli bakanlık ve kuruluşların katılımı ile merkezde oluşan en üst düzeydeki kurulu,
  - l) «İl çıraklık kurulu»; uygulama kapsamına alınan illerde oluşturulan kurulları,
  - m) «Çıraklık okulu, çıraklık eğitim merkezi, eğitim yeri» çırak, kalfa ve ustaların eğitimlerinin veya çeşitli meslek kurslarının yapıldığı yerleri,
- ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Kuruluş ve Görevler

BİRİNCİ BÖLÜM

Merkez Çıracılık Kurulu

Kuruluş

MADDE 4. — Merkezde, ilgili bakanlık ve kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla «Merkez Çıracılık Kurulu» kurulur.

Merkez Çıracılık Kurulu

MADDE 5. — Merkez Çıracılık Kurulu aşağıda belirlenen üyelere oluşur,

- a) Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı,
- b) Meslekî ve Teknik Eğitimle görevli Müsteşar Yardımcısı,
- c) Millî Eğitim Bakanlığı Çıracılık Eğitimi Genel Müdürü veya yardımcısı,
- d) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı temsilcisi,
- e) Çalışma Bakanlığı temsilcisi,
- f) İş ve İşçi Bulma Kurumu temsilcisi,
- g) Ticaret Bakanlığı temsilcisi,
- h) Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcisi,
- ı) Türkiye Esnaf ve Küçük Sanatkarları Konfederasyonu temsilcisi,
- j) Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi,
- k) En çok işçiyi temsil eden İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi,

Başkanlık

MADDE 6. — Kurulun Başkanı; Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarıdır. Başkanvekili Meslekî ve Teknik Eğitimle görevli Müsteşar Yardımcısıdır. Kurulun sekreterlik işleri Millî Eğitim Bakanlığı Çıracılık Eğitimi Genel Müdürlüğüne yürütülür.

Toplantı

MADDE 7. — Kurul; en az dört ayda bir defa başkanın çağrısı veya gerektiğinde üyelere en az üçünün yazılı isteği üzerine toplanır. Kurul, gündemdeki konuları görüşerek karara bağlar. Toplantı üye sayısının üçte ikisinin katılımıyla yapılır ve kararlar toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır.

Görevleri

MADDE 8. — Merkez Çıracılık Kurulu aşağıdaki işleri görür :

- a) Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmelik hükümlerini uygulamak, izlemek, denetlemek, değerlendirmedeki esaslarını ve bu amaçla diğer bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği esaslarını tespit etmek,
- b) Çeşitli meslek kollarına göre çırağın, kalfanın ve ustanın nitelikleri, yetiştirilmesi, sınavlarının yapılması, sınav komisyonlarının kurulması ve çalışması ile ilgili yönetmelik tasarılarını hazırlamak ve Millî Eğitim Bakanlığına sunmak,
- c) Gerekli görüldüğünde, Millî Eğitim Bakanlığına kısa ve uzun süreli uzmanlık komisyonlarının kurulmasını önermek ve onların çalışmalarını değerlendirmek,
- d) Çıracılık sözleşmesinin örneğini hazırlamak,
- e) Mesleklerle ve kademelere göre sınav biçimini karara bağlamak,
- f) Uygulama alanına alınacak veya çıkarılacak yer ve mesleklerin belirlenmesi hakkında karar vermek,
- g) Çıracılık süresini, yaş, meslek ve öğrenim durumlarına göre tespit etmek,
- h) Bu Kanunun gerektirdiği diğer işleri yapmak,

İKİNCİ BÖLÜM
İl Çıraklık Kurulu

Kuruluş

MADDE 9. — Merkez çıraklık kurulunun uygun göreceği illerde kurulca verilecek kararın yayımı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Millî Eğitim Bakanlığınca İl Çıraklık Kurullarının kurulması sağlanır.

İl Çıraklık Kurulları

MADDE 10. — İl Çıraklık Kurulları aşağıdaki kurumların temsilcilerinden oluşur.

- a) Millî Eğitim Müdürü veya ilgili Millî Eğitim Müdürü yardımcısı,
- b) Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Dernekleri Birliği temsilcisi,
- c) Mahallî Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Dernekleri Birliği başkanlar meclisince seçilecek iki temsilci,
- d) İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü temsilcisi,
- e) İlgili Bölge Çalışma Müdürlüğü temsilcisi,
- f) Sosyal Sigortalar Kurumu temsilcisi,
- g) Ticaret ve Sanayi Odalarından iki temsilci,
- h) Çıraklık Eğitimi Merkezi Müdürü,
- ı) Vahilikçe uygun görülecek bir Meslek Lisesi Müdürü,
- j) En çok işçiyi temsil eden İşçi Sendikaları Konfederasyonu il temsilcisi,

Başkanlık

MADDE 11. — İl Çıraklık Kurulunun birinci başkanı o yerin Millî Eğitim Müdürüdür. Bulunmadığı takdirde ilgili Millî Eğitim Müdür Yardımcısı başkanlık eder. İkinci başkanı mahallî Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Dernekleri Birliği Başkanıdır.

Toplanma

MADDE 12. — İl Çıraklık Kurulları; ayda en az bir defa başkanın çağırısı veya gerektiğinde üç üyenin yazılı isteği üzerine toplanır. Toplantı, üye sayısının üçte ikisinin katılmasıyla yapılır ve kararlar toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın oy verdiği tarafın kararı geçerlidir. Kurulun sekreteryaya işleri Çıraklık Eğitimi Merkez Müdürlüklerince yürütülür.

Görevleri

MADDE 13. — İl Çıraklık Kurulunun görevleri şunlardır :

- a) Çıraklık süresi ile ilgili olarak, çıraklık öncesi mesleki çalışmalarını değerlendirmek,
- b) Sınav komisyonlarına üye vermek,
- c) Kanunun ilde eksiksiz uygulanmasını sağlamak,
- d) Taraflar arasında doğacak uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak,
- e) Sınavların yer ve tarihlerini tespit etmek,
- f) Belgelerin dağıtımını sağlamak,
- g) Yapılan yardımları usulince toplamak ve sarfetmek,
- h) Yıllık çalışma raporunu hazırlamak ve Merkez Çıraklık Kuruluna sunmak,
- ı) Bu Kanun hükümlerini il düzeyinde yerine getirmek üzere gerekli görülen diğer işleri yapmak.

Mesleki uzmanlık komisyonları

MADDE 14. — İl Çıraklık Kurulu, gerekli gördüğü durumlarda mesleki uzmanlık komisyonları kurarak, mesleğin gelişmesini sağlayıcı çalışmalar yapar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Çırak, Kalfa ve Ustaların Yetiştirilmesi

BİRİNCİ KISIM

Çıraklık

Çıraklık şartları

MADDE 15. — Çırak olabilmek için;

- En az ilkokulu bitirmiş olmak,
- Oniki yaşından küçük olmamak,
- Gireceği mesleğin gerektirdiği sağlık şartlarını taşımak gerekir.

Bazı mesleklere alınacak çıraklarda aranacak öğrenim ve yaş durumu, en az yukarıda belirlenen şartları taşımak kaydıyla, Merkez Çıraklık Kurulunca tespit olunur.

Çıraklık süresi

MADDE 16. — Çıraklık süresi mesleklerin özelliğine göre iki ile dört yıl arasında değişir.

Çıraklık süresinin düzenli ve aralıksız olarak tamamlanması esastır.

Çırağın kabul edilebilir nedenlerle bir yıl içindeki devamsızlığı otuz iş gününden fazla olduğu hallerde, bu fazlalık çıraklık süresine eklenir.

Çırağın, bu Kanuna göre çırak olmadan önce mesleği ile ilgili olarak elde ettiği bilgi, beceri ve tecrübeler, İl Çıraklık Kurulunca belgeleri de dikkate alınıp değerlendirilerek çıraklık süresi kısaltılabilir.

Çıraklığa bir deneme dönemi ile başlanır. Bu dönem mesleğin özelliklerine göre bir aydan az üç aydan fazla olamaz. Bu süre içinde taraflardan biri çıraklık sözleşmesini İl Çıraklık Kuruluna önceden bildirmek şartıyla, ihbarsız olarak feshedebilirler. Deneme döneminin sona ermesi üzerine çıraklık sözleşmesi kesinleşir ve bu dönem çıraklık süresinden sayılır. Deneme döneminde çırak adayına ücret ödenir.

Çırak alma şartı

MADDE 17. — Çırak almak ve yetiştirmek için işyeri sahibi veya kanunî temsilcisinin bu Kanunda belirlenen hükümlere uygun olarak, eğitici usta yeterliğine sahip olması veya bu yeterliğe sahip olan kimseyi o işyerinde istihdam etmesi şarttır.

Mesleği öğrenme

MADDE 18. — Çırak bir öğrencidir. Çırağın mesleğini öğrenmesi için iş üzerinde bir öğrenci gibi çalışması esastır.

Çıraklar işyerlerinde çalışanların sayısına dahil edilmezler.

Çırağın ücreti

MADDE 19. — İşyeri sahibi, çırağa İş Kanununa göre tespit olunan asgari ücretin yüzde 40'ından aşağı olmamak üzere ücret ödemekle yükümlüdür. Bu ücret, her yıl çırağın ücretinin yüzde onundan az olmak üzere, kademeli olarak artırılır.

Çıraklar hakkında çıraklık süresince 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve hastalık sigortaları hükümleri uygulanır.

Çalışma şartları

MADDE 20. — Çıraklar, yetiştirilmek üzere hizmet aldıkları kimselerin çalışma saatlerine uygun olarak günde sekiz saati geçmemek üzere çalıştırılırlar. Çıraklar, çıraklık süresinin son yılı hariç sürekli olarak yalnız başlarına çalıştırılmazlar.

Çıraklara, 1475 sayılı İş Kanununun çocukları çalıştırma yasağı, gece çalıştırma yasağı, ağır ve tehlikeli işler ile ilgili hükümler uygulanır.

Çırağın izni

MADDE 21. — Çıraklık süresi içerisinde verilecek izinlerde aşağıdaki esaslara uyulur :

- a) İşyeri sahibi çıraklara bir yıllık öğrenimden sonra, yılda bir ay ücretli izin vermekle yükümlüdür.
- b) Yıllık ücretli izinler, çırağın eğitim çalışmalarının tatil edildiği aylarda verilir.
- c) Kabul edilebilir özürleri nedeniyle işyeri sahibi çırağa ücretsiz izin verebilir; bu durumdaki izinler yılda otuz iş gününden fazla olduğu takdirde, bu fazlalık çıraklık süresine eklenir.

Sözleşme yapma zorunluğu

MADDE 22. — İşyeri sahibi veya temsilcisi çırak adayını çalıştırmaya başlamadan önce, çırağın kanunî temsilcisi ile yazılı çıraklık sözleşmesi yapmak zorundadır. Onsekiz yaşından önce hiç kimse bu Kanun hükümlerine göre çıraklık sözleşmesi yapmadan, çırak olarak, bir işyerinde çalıştırılmaz.

Reşit olmak

MADDE 23. — Çıraklık sözleşmesi, çırağın sözleşme süresi içinde reşit olması halinde, rıza alınmak kaydıyla devam eder.

Sözleşme bildirim

MADDE 24. — Kanunun uygulamaya alındığı yerlerde belirlenmiş olan meslekleri icra eden işyeri sahipleri veya kanunî temsilcileri çırak adayları ile yaptıkları sözleşme örneğini işyerinin bulunduğu mahaldeki il çıraklık kuruluna göndermekle yükümlüdürler.

Sürenin bitimi

MADDE 25. — Çıraklık sözleşmesi, çıraklık süresinin tamamlanmasıyla sona erer. Kalfalık sınavlarında başarı gösteremeyen çırakların çıraklık süresi, son sınav haklarını kullanıncaya kadar devam eder.

Sözleşmenin feshi

MADDE 26. — Aşağıdaki durumlarda çıraklık sözleşmesi taraflarca feshedilebilir.

- a) Çırak yönünden :
  1. İşyeri sahibi gerçek kişi ise ölümü, tüzelkişi ise tüzelkişiliğın sona ermesi, iflası;
  2. İşyerinin grev, lokavt ve bunun gibi diğer zorunlu durumların dışında başka bir nedenle çalışmasına iki aydan fazla ara vermesi;
  3. İşyerinin uzak bir yere taşınması nedeniyle çırağın işine devam etmesine imkân kalmaması veya ona ağır külfet yüklemesi;
  4. Çırağın, ailesi ile birlikte veya yalnız olarak oturma yerini, işe devam etmesini imkânsız kılacak derecede uzak bir yere taşıma zorunda kalması;
  5. Çırağa mesleğini öğreten ustanın aralıksız en az iki ay işyerine gelmemesi ve bu süre içerisinde başka ustanın getirilememesi;
  6. İşyeri sahibi veya ustanın, çırağa kötü davrandığı veya çırağa karşı olan görev ve sorumluluğun yerine getirilmediğinin il çıraklık kurulunca tespit olunması;
  7. Çırakta, hastalık ve benzeri nedenlerle mesleğini öğrenmesini devamlı olarak engelleyen bir halin meydana gelmesi;
  8. Çırağın, yaptığı işin veya işyerindeki durumunun onun sağlığı ve ahlak bakımından sakıncalı olduğunun veya öğreneceği mesleğın dışındaki işlerde çalıştırıldığının il çıraklık kurulunca tespit olunması;
- b) İşyeri sahibi yönünden :

1. Çırağın; işyerine, eğitim yerine izinsiz ve geçerli bir sebep olmaksızın iki ay devamsızlık etmesi;
2. Çırağın aralıksız dört ay veya daha fazla devamsızlığına sebep olan tedavisi uzun sürecek bir hastalığa tutulması;
3. Çırağın, işyeri sahibine karşı olan yükümlülüklerini yerine getirmemesi;
4. Çırağın; ısrarla işyeri sahibi veya ustanın koyduğu iş düzenini bozucu hareketlerde bulunması;
5. Kalfa olabilmek için gerekli ilgi ve çabayı göstermemekte ısrar etmesi.

İşyeri sahibinin değişmesi

MADDE 27. — İşyeri sahibinin değişmesi halinde, yeni işyeri sahibi aynı mesleği sürdürüyor ise, çıraklık sözleşmesi devam eder.

İşyeri sahibinin yükümlülükleri

MADDE 28. — İşyeri sahibinin çırağa karşı olan görev ve yükümlülükleri şunlardır :

- a) Çırağa sözleşmede belirtilen o mesleğe ait eğitim programını eksiksiz olarak uygulamak, onun çıraklık süresi sonunda yapılacak kalfalık sınavını başarabilecek şekilde yetiştirilmesini sağlamak;
- b) Çırağı, mesleği ile ilgili eğitim görmek üzere okul ve eğitim yerine devamına izin vermek, devamını denetim altında bulundurmak;
- c) Çırağı mesleğini öğrenmesi ile ilgili işlerde çalıştırmak;
- d) Çırağın, kalfalık sınavına girmesini ve sınav için gerekli araç ve gereçleri sağlamak.

Çırağın yükümlülükleri

MADDE 29. — Çırağın işyeri sahibine karşı olan görev ve yükümlülükleri şunlardır :

- a) Mesleğini, yetişme programına uygun olarak öğrenmeye ve yeter derecede bilgi, beceri ve davranış kazanmaya çaba göstererek süresi içerisinde kalfa olmaya çalışmak,
- b) Gerek işyerindeki pratik çalışma işine ve gerekse mesleği ile ilgili teorik meslek derslerini görmek üzere belirlenen okul ve kurslara aralıksız olarak devam etmek,
- c) Yetişme ve öğrenme durumu ile yeteneğini tespit etmek üzere kalfalık sınavına girmek,
- d) İşyerine ait sır ve özellikleri başkalarına söylememek,
- e) İşyeri sahibi, işyerinde çalışanlar ve işyerine gelenlere karşı saygılı davranmak.

Çıraklık eğitim süresi

MADDE 30. — Çıraklar için çıraklık okulu ve eğitim yerlerinde mesleklerin niteliğine göre haftada en az dört saat, en çok sekiz saatlik teorik ve pratik meslek eğitimi çalışmalarını düzenlenir. Eğitim çalışmalarının dört saati iş saati içerisinde, kalan kısmı iş saati dışında yapılır. Zorunlu hallerde tamamı iş saatleri içinde yapılabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kalfalık

Kalfalık sınavı

MADDE 31. — Kalfalık sınavı, her meslek için il çıraklık kurullarınca tespit olunan tarihlerde ve yerlerde yapılır.

Sınavın amacı; mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, davranış ve tecrübe ile işlerin güvenlik kurallarına uygun olarak ustanın gözetiminde yalnız başına usulünce yapıp yapılmadığını tespit etmektir.

Kalfalık sınav komisyonları

MADDE 32. — a) Kalfalık sınavı komisyonları il çıraklık kurullarınca aşağıdaki kurumlardan aday gösterilecek on kişi arasından valilikçe seçilecek beş asil ve beş yedek üyeden oluşur.

1. Millî Eğitim Bakanlığı ile temsilcisi, iki asıl, bir yedek,
2. Adayın mesleği ile ilgili dernek temsilcisi, iki asıl, iki yedek,
3. İl çıraklık kurulundan bir asıl, bir yedek,

b) Sınav komisyonlarında aşağıda belirtilen kimseler görev alamazlar :

1. Çırağın velisi veya kanunî temsilcisi ile üçüncü dereceye kadar olan akrabalar,
2. Çırağın çalıştığı işyeri sahibi veya kanunî temsilcisi, çırağı yetiştiren ustası,

Yukarıda belirtilen üyeler sınav komisyonu toplanmadan önce durumlarını komisyon başkanına bildirmekle yükümlüdürler.

c) Komisyon üyeleri Millî Eğitim Bakanlığı temsilcilerinden birini başkan seçerler.

Sınav yeri

MADDE 33. — Çıraklar, kalfalık sınavlarına buldukları illerde girmek zorundadırlar; il çıraklık kurulu gerekli gördüğü takdirde, başka bir ilde sınava girebilirler.

Sınava girme

MADDE 34. — Çıraklık eğitim süresinin sonunda kalfalık sınavına girmeye hak kazanan çıraklar, kendi mesleği için açılacak ilk kalfalık sınavına girme zorundadır. Bu sınavda başarılı olamayanlara bunu takip eden dönemlerde olmak üzere üç sınav hakkı daha verilir. Bunda da kalfalık belgesi alamayanların çıraklık hak ve sözleşmesi sona erer.

Kalfa yeterlik belgesi

MADDE 35. — Kalfa sınavını kazananlara, «Kalfalık Belgesi» verilir. Kalfalık belgesinin şekli, Merkez Çıraklık Kurulunca belirlenir. Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır.

Yeterlik belgesiz unvan kullanılamayacağı

MADDE 36. — Kalfa yeterlik belgesini almamış olanların, kalfa unvanı ile çalışmaları yasaktır.

Kalfalığa giriş

MADDE 37. — Kalfa olabilmek için aşağıdaki şartları ve nitelikleri taşımak gerekir :

- a) Bu Kanuna göre kalfa yeterlik belgesini almış olmak;
- b) En az ilkokula dayalı pratik meslek öğrenimi veren okulları bitirenlerden, okulun süresi, mesleğin özelliği ve adayın yaşı dikkate alınarak durumu Merkez Çıraklık Kurulunca uygun görülenlerden kalfalık sınavına girip başarı göstermek.

Kalfanın eğitimi

MADDE 38. — Kalfalık için mesleklerinin niteliğine göre haftada en az dört saat, en fazla altı saatlik uygulamalı ve teorik meslekî eğitim çalışmaları düzenlenir.

İşyeri değiştirme

MADDE 39. — 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu kapsamındaki işyerlerinde çalışan çıraklar kalfa belgesi aldıktan sonra, iki yıllık süre içinde çalıştığı işyeri sahibinin veya kanunî temsilcisinin oluru almadan başka bir işyerine giremezler.

Bu süre içinde kalfanın ayrılmasını gerektiren zorunlu sebepler varsa konu ilgili il çıraklık kurulunca tespit olunur ve taraflara bildirilir.

Tespit olunan durum kalfanın ayrılmasını gerektirdiği takdirde işyeri sahibi veya kanunî temsilcisi kalfaya yazılı bir olur verir. Kalfa bu belgeyi aldıktan sonra işinden ayrılır ve çalışacağı işyeri sahibine adı geçen belgeyi vererek yeni işine başlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Ustalık

Ustalık sınavına katılma

MADDE 40. — Kalfa yeterlik belgesini aldıktan sonra, mesleğinde en az üç yıl fiilen kalfa olarak çalışmış olan ve bu süre içinde yapılacak geliştirme eğitimi çalışmalarına katılarak başarı göstermiş bulunanlara, kendi meslekleri için açılacak ustalık sınavına girebilirler.

Ustalık sınavı ve amacı

MADDE 41. — a) Ustalık sınavı her meslek için il çıraklık kurullarınca tespit olunacak tarihlerde ve yerlerde yapılır.

Ustalık sınavının amacı; adayın mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve yönetim yeteneği ile işlerin tamamının proje, resim veya iş programına ve güvenlik kurallarına uygun olarak usulünce ve kendi başına yapıp yapamayacağını tespit etmektir.

b) Sınavda başarı gösteremeyen kalfalar, daha sonra açılacak ustalık sınavına girmek istedikleri takdirde başvurularını İl Çıraklık Kuruluna yazılı olarak bildirirler.

Kurul bu başvuruları dikkate alarak sınav gününden en az otuz gün önce ilgiliye ve sınav komisyonu başkanına duyurur.

Ustalık sınav komisyonları

MADDE 42. — a) Ustalık sınav komisyonları il çıraklık kurulunca aşağıdaki kurumlardan aday gösterilecek on kişi arasından valilikçe seçilecek beş asıl, beş yedek üyeden oluşur.

1. Millî Eğitim Bakanlığı il temsilcisi iki asıl, iki yedek,
2. Adayın mesleğiyle ilgili dernek temsilcisi iki asıl, iki yedek,
3. İl çıraklık kurulundan bir asıl, bir yedek,

- b) Ustalık sınav komisyonlarında 32 nci maddenin (b) fıkrasında belirtilen kimseler görev alamazlar.
- c) Komisyon üyeleri, Millî Eğitim Bakanlığı temsilcilerinden birini başkan seçerler.

Ustalık belgesi

MADDE 43. — Ustalık sınavını kazananlara, 35 inci maddede belirlenen esaslara göre «Ustalık Belgesi» düzenlenir ve ilgililere verilir.

Lise dengi meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara, en az bir yıllık iş tecrübesi olduğunu belgelendirdikleri takdirde, sınavsız ustalık belgesi verilir.

İşyeri açma

MADDE 44. — Ustalık belgesine sahip olanlar, «usta» unvanı alır ve bağımsız işyeri açabilirler. Bu unvana sahip olmayanların işyeri açabilmeleri için üretim alanları ile ilgili en az bir usta çalıştırması gerekir.

İşyeri açmak isteyenler açma izni almak için ustalık belgesini ilgili yerlere ibraz etmek ve ayrıca bu belgeyi işyerine asmak zorundadırlar.

Belgesiz unvan kullanılmayacağı

MADDE 45. — Ustalık belgesine sahip olmayanların veya bu belgeye sahip olanları yanında çalıştırmayanların işyeri açmaları; usta unvanı ile çalışmaları ya da çalıştırılmaları yasaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Çıracak okulları, eğitim merkezleri ve yerleri

MADDE 46. — Çıracılık okulları, eğitim merkezleri ve yerlerinin açılma şartları şunlardır.

a) Millî Eğitim Bakanlığı gerekli gördüğü yerlerde çıracılık okulları, çıracılık eğitimi merkezleri ve yerleri açar.

b) Devlete bağlı kurumlarla, Kamu İktisadî Teşebbüsleri kendi bünyelerinde çıracılık okulları, eğitim merkezleri ve yerleri açabilirler. Buralarda uygulanacak yönetmelikler ve öğretim programları Millî Eğitim Bakanlığı ve ilgili kuruluşlarla birlikte hazırlanır.

c) Özel kuruluş da üretimleri ile ilgili alanlarda 625 sayılı Özel Öğretim Kanunu uyarınca okul, eğitim merkezi ve yeri açabilirler.

1. Bu kurumların okul, eğitim merkezi ve yeri açma istekleri, Merkez Çıracılık Kurulunca incelenerek karara bağlanır ve Millî Eğitim Bakanlığının onayından sonra kesinleşir.

2. Okul, eğitim merkezi ve yerlerinin yönetmelikleri, öğretim programları ilgili kuruluş ve Millî Eğitim Bakanlığı ile birlikte hazırlanır.

3. Bu eğitim kurumlarının denetimi Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı ile birlikte yapılır.

Eğitim programları

MADDE 47. — Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Çıracılık Kurulunun da görüşünü almak suretiyle eğitim ve tamamlama eğitim programları hazırlar ve uygulamaya koyar.

a) Uygulamaya alınan mesleğe ait pratik ve teorik yetiştirme programlarında her meslek için gerekli olan bilgi ve becerilerin birbirleri ile uyumlu olarak yürütülmesi sağlanır.

b) Bir işyerinin özelliği nedeniyle yapılamayan ve noksan kalan eğitimin tamamlanabilmesi için tamamlama programları düzenlenir. Bu programlar işyerlerinde veya eğitim merkezlerinde bloklaştırılmış olarak uygulanabilir.

c) Tam zamanlı teorik ve pratik eğitim programları düzenlenerek normal veya bloklaştırılmış olarak uygulanabilir.

Belgelerin denkliği

MADDE 48. — Yabancı ülkelerden alınmış olan kalfalık, ustalık veya dengi belgelerle, yurt içinde çıracık okulları veya çeşitli kurslardan alınmış belgelerin, Merkez Çıracılık Kurulunun görüşü de alınarak, denkliği Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır.

Anlaşmazlıkların çözümü

MADDE 49. — Kanunun uygulanmasından doğacak tereddüt ve anlaşmazlıklar, meslek kolunun bağlı olduğu kuruluşun görüşü alınmak suretiyle Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır. Gerek ve zorunluluk hallerinde Millî Eğitim Bakanlığı konuyu Merkez Çıracılık Kuruluna götürebilir.

Dışarıdan sınavlara alınma

MADDE 50. — İl Çıracılık Kurullarının belirleyeceği tarihlerde, kalfalık ve ustalık sınavlarına dışardan girebilmek için en az ilkokulu bitirmiş olmak şarttır.

Kalfalık veya ustalık sınavına girebilmek için, adayların sınava girecekleri meslekte bu Kanuna göre belirlenen çıracılık veya kalfalık süresinin en az birbuçuk katı çalışmış olduklarını belgelemeleri gerekir.

İlköğrenimin bitiminden sonraki meslekî ve teknik eğitim kurumlarında başarılı olunan her yıl veya yapılan meslekî eğitimler Merkez Çıracılık Kurulunca değerlendirilir.

Eğitim giderleri

MADDE 51. — Çırak, kalfa ve ustaların eğitiminde;

a) Devlete bağlı kurumlarla, kamu iktisadî teşebbüslerince açılan okul, eğitim merkezi ve yerlerinin teorik eğitim giderleri kendi kurumlarınca, pratik eğitim giderleri işyerlerinde,

b) Özel kuruluşlarca açılan okul, eğitim merkezi ve yerlerinin teorik ve pratik eğitim giderleri kendi kuruluşlarınca,

Karşlanır.

Aynı ve nakdî yardım

MADDE 52. — İl Çıraklık Kurulları, eğitim çalışmalarında kullanılmak üzere aynı ve nakdî yardım alabilirler.

Harcamaların denetimi

MADDE 53. — İl Çıraklık Kurullarının hesapları her yıl aralık ayında veya gerektiğinde Valilikçe denetlenir. Denetleme sonuçları, Merkez Çıraklık Kurulunda incelenmek üzere, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilir.

Yolluk, huzur hakkı, fazla çalışma ücreti

MADDE 54. — İl çıraklık kurulları toplantılarına katılan; başkan, ikinci başkan, üye, danışman üye, sınav ve meslekî uzmanlık komisyonu üyelerine, kamu veya özel hukuk hükümlerine tabi olan yerlerde ve işlerde çalışıp; çalışmadıklarına bakılmaksızın yolluk ve fazla çalışma ücreti, huzur hakları Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenekten karşılanır. Bu ödemelerin miktarı Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca tespit olunur.

Yönetmelikler

MADDE 55. — Çıraklığa başvurma, işe alınma, sözleşmelerle ilgili işlemler ve gerekli belgelerin ne olacağı,

Çırak, kalfa ve ustanın yetiştirilmesi ve sınavları, sınav komisyonları, komisyona seçilecek üyelerin nitelikleri ve görev süreleri, başarı ve derecelerin tespit olunması sınav sonrası verilecek belgeler, belgelerin imzalanması, dağıtılması.

İl çıraklık kurulları, eğitici usta ve yetiştirilmeleri, kanun kapsamı içine girmeden alınan unvanların nasıl değiştirileceği gibi konular, Merkez Çıraklık Kurulunun hazırlayacağı ve Millî Eğitim Bakanlığının onaylayacağı yönetmelikle belirlenir.

Yönetmelik, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde çıkarılır.

Cezalar

MADDE 56. — Bu Kanunun 17, 19, 20, 21, 22, 24, 28, 32, 36, 39, 44, 45, 51 inci maddelerindeki hükümleri yerine getirmeyenler, fiil tarihinde yürürlükteki asgarî ücretin bir aylık tutarından fazla olmamak üzere, para cezası ile cezalandırılır. Tekrarı halinde bu ceza üç katına çıkarılır. Para cezasının takdiri İl Çıraklık Kuruluna aittir.

Verilen cezaya yedi gün içinde Sulh Ceza Mahkemesinde itiraz edilebilir. İtiraz edilmeyen cezalar kesinleşir. Kesinleşen ceza onbeş gün içinde o yerin vergi dairesine ödenir.

Kırkdördüncü madde birinci fıkrasına aykırı olarak açılan işyerleri, durumun öğrenilmesinden itibaren bir ay içerisinde, mülkî amirlerce kapatılır.

Kalfalık belgesi olanlar

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanun ve bundan önce yürürlükte olan Kanunun uygulamaya girdiği tarihe kadar mevcut mevzuat esasları içinde kalfalık belgesi almış bulunanların belgelerinin değiştirilmesi sınav kurullarının kararı üzerine yapılır.

Bu durumda olanların okur - yazar olmaları yeterlidir. Ancak 38 inci madde hükmüne göre kalfalık eğitime katılmak isteyenlerin ilkokulu bitirmiş olmaları şarttır.

Usta olarak çalışmakta olanlar

GEÇİCİ MADDE 2. — Halen mesleğinde çalışanların durumları aşağıda belirlendiği şekilde değerlendirilir.

a) Bu Kanun ve bundan önce yürürlükte olan Kanunun uygulamaya girdiği tarihe kadar mevcut mevzuat esasları içinde ustalık belgesi almış bulunanların belgelerinin değiştirilmesi sınav kurullarının kararı üzerine yapılır.

b) Bu Kanun ve bundan önce yürürlükte olan Kanunun uygulamaya girdiği tarihte mesleğini kendisi usta durumunda yöneten ve aynı zamanda işyeri sahibi olarak en az iki yıldan beri çalışmış ve çalışmakta olanlara sınavsız ustalık belgesi verilir.

c) Kamu ve özel kuruluşların işyerlerinde usta unvanı ile, uygulama alanında bulunan, mesleğinde en az dört yıl çalışmış olanlara sınavsız ustalık belgesi verilir.

d) Bu madde hükümlerine göre ustalık belgesi almak isteyenlerin durumlarını, meslekî kuruluşlardan alınacak ve İl Çıraklık Kurulunca uygun bulunacak şekilde, belgelendirmeleri şarttır.

Böylece ustalık belgesi almaya hak kazananlardan fiilen on yıl ve daha çok çalışanların okur - yazar olmaları yeterlidir.

Çalıştığı süreleri on yıldan az olanlardan ilkokulu bitirme şartı aranır. İlkokulu bitirmemiş olanlar iki yıl içinde bitirdiklerini ibraz ettikleri takdirde ustalık belgelerini alabilirler.

Kaldırılan hükümler

MADDE 57. — 20.6.1977 tarih, 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu ile bununla ilgili diğer mevzuat yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 58. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 59. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sağlık ve Sosyal İşler

Komisyonu

Esas No. : 2/16

Karar No. : 17

15. 11. 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Başkanlıkça 3.2.1984 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «Zonguldak Milletvekili İsa Vardal'ın, Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu Teklifi» Komisyonumuzun 15.11.1984 tarihli 9 uncu Birleşiminde Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı temsilcisinin de katılımıyla görüşülüp incelendi.

Teklif esas itibarıyla bir önceki Hükümet döneminde Danışma Meclisine sevk edilip fakat zaman yetersizliği nedeniyle kanunlaşmayan kanun tasarısının benzeri olduğundan; aradan geçen zaman zarfında yeni gelişmeler ışığında bu konuda yeni bir kanun tasarısı hazırlığının son aşamaya geldiği ve çok kısa bir zaman içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacağı açıklandığından Teklif Komisyonumuzca reddedilmiştir.

Raporumuz havalesi gereği Millî Eğitim Komisyonuna gönderilmek üzere saygı ile sunulur.

Başkan
Mustafa Balcılar
Eskişehir

Başkanvekili
Burhan Kara
Giresun
(İmzada bulunamadı)

Sözcü
Mahmut Orhon
Yozgat

Kâtip
Hamdi Özsoy
Afyon

Üye
Ahmet Şevket Gedik
Adana

Üye
Günseli Özkaya
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Mehmet Sedat Turan
Kayseri

Üye
Osman Nuri Akyol
Kocaeli

Üye
Turgut Sözer
Sakarya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Talat Sargın
Tokat

Üye
Rıza Öner Çakan
Zonguldak

Millî Eğitim Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No. : 1/770

Karar No. : 8

22.5.1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı ile; Zonguldak Milletvekili İsa Vardal'ın, Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu Teklifi Komisyonumuzun 21.5.1986 tarihli 6 ncı birleşiminde hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelenip görüşülmüştür.

Komisyonumuz aynı mahiyette olması sebebiyle Tasarı ve Teklifi birleştirerek, daha kapsamlı olması sebebiyle de Kanun Tasarısının görüşmelere esas alınmasını kararlaştırmıştır.

Komisyonumuz, tasarının tümü üzerindeki görüşmelerini tamamladıktan sonra, gerekçesini de uygun görerek maddelerinin görüşmesine geçmiştir. Maddeler üzerindeki kabul, ilave ve değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 inci maddeleri Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

2. Tasarının 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının başındaki «çıraklık» kelimesi «çıraklar» olarak değiştirilmiş ve madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

3. Tasarının 17 nci maddesinin sonuna «Kalfaların işten ayrılmalarını gerektiren hususlar yönetmelikle belirlenir» ibaresi eklenmiş, madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

4. Tasarının 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 25 inci maddeleri Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

5. Tasarının 26 ncı maddesinin ikinci satırında «her yıl» dan sonra «tatil aylarında», üçüncü satırındaki «kabul edilenlere» den sonra «Okul Müdürlüğünün görüşü alınarak» ibareleri eklenmiş, madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

6. Tasarının 27, 28, 29, 30 ve 31 inci maddeleri Komisyonumuzca da benimsenerek aynen kabul edilmiştir.

7. Tasarının 32 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (e) bendi; «e. Yıllık beyanname veren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin ödeyeceği meblağ,

Mükellefler veya sorumluları hesaplanan gelir veya kurumlar vergisi dışında; bu vergiye ilaveten verecekleri verginin % 1'ini bu fon için, vergi dairelerine verginin ödenme süresi içinde öderler.

Saymanlıklar tahsil ettikleri % 1 leri; tahsil ettikleri ayı takip eden ay içinde Merkez Bankasında açılacak Fon Hesabına doğrudan gönderirler.

Bakanlar Kurulu % 1 oranının % 3'e kadar yükseltmeye yetkilidir.» şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 32 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (h) bendinin sonundaki «% 50», «% 25» olarak, (i) bendinin sonundaki «% 10», % 5 olarak değiştirilmiştir.

Tasarının 32 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına (j) bendinden sonra, aşağıdaki (k), (l) ve (m) bendleri eklenmiştir.

«k) 3423 sayılı Kanunla kurulan Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayelerinin artırılması,
l) Meslek Kurslarından, Bakanlıkça tespit edilen kurslara katılan kursiyerlere, kursa devam ettikleri sürece asgari ücretin % 30'u oranında destekleme yardımı,

m) Bu Kanunla kurulan Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Döner Sermayesine tahsis edilecek sermaye,»

Tasarının 32 nci maddesi yapılan bu değişikliklerle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

8. Tasarının 33 üncü maddesi Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

9. Tasarının 34 üncü maddesinin sonundaki, «kurulmasını sağlar» ibaresi çıkarılarak, «yer almasına yardımcı olur» ibaresi getirilmiş, madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

10. Tasarının 35 ve 36 ncı maddeleri Komisyonumuzca da benimsenerek aynen kabul edilmiştir.

11. Tasarının 37 nci maddesinin ikinci satırındaki, «gerekli yetkilere sahip» ibaresinden sonra, «olmayan» kelimesi ilave edilmiş, madde bu şekliyle aynen kabul edilmiştir.

12. Tasarının 38 inci maddesi Komisyonumuzca değiştirilerek yeniden düzenlenmiştir : Buna göre;

«Madde 38. — Elli ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdığı personelin işindeki verimini yükseltmek, yeni teknolojilere uyumunu ve mesleklerinde gelişmelerini sağlamak amacıyla çalışma saatleri dışında çeşitli kurslar açarlar veya aynı amaca yönelik diğer kurumlarca açılan kurslara katılmalarını sağlarlar.

İşletmeler; kurs programlarının hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde Bakanlık, İş ve İşçi Bulma Kurumu ile işbirliği yaparlar. Kursların açılması ve işleyişine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.»

38 inci madde değişik bu şekliyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

13. Tasarının 39 ve 40 ncı maddeleri Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

14. Tasarının 41 inci maddesi ikinci fıkrasında, «usulleri» kelimesinden sonra «bu» kelimesinin ilavesi yapılmış, yine aynı maddenin beşinci fıkrasındaki «para cezası hükmolunur» «para cezası verilir» olarak değiştirilmiştir;

Madde yapılan bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

15. Komisyonumuz Tasarı metnine;

Meslekî ve Teknik Eğitimin, iş dünyasındaki ve teknolojideki değişmelere göre sürekli geliştirilmesi gerekmektedir. Gelişen iş dünyasında meslek çeşitleri artmakta, öğretim muhtevası değişmektedir. İş hayatına uygun çeşitli meslekî ve teknik eğitim programlarının hazırlanması, ders araç ve gerecinin geliştirilmesi, işletme ve okullardaki meslekî ve teknik eğitimin izlenmesi ve değerlendirilmesi için «Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi» kurulması amacıyla, «Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi» başlıklı maddeyi yeni bir metin olarak ilave etmiş ve 42 nci madde olarak kabul etmiştir.

16. Komisyonumuz tasarı metnine;

3423 sayılı Kanunla kurulmuş olan Meslekî ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayeleri için tahsis olunan paranın, günümüz ihtiyaçlarına göre yeniden düzenleyerek, sermaye artırımına giden; ayrıca idareci ve öğretmenleri teşvik bakımından döner sermaye kararından faydalandırılmasını yeniden düzenleyen, «Döner Sermaye» başlıklı maddeyi, yeni bir metin olarak ilave etmiş ve 43 üncü madde olarak kabul etmiştir.

17. Tasarı metnine ilave edilen 42 ve 43 üncü maddeler dolayısıyla, tasarının 42 nci maddesi, 44 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

18. Tasarının Geçici 1 ve Geçici 2 nci maddeleri Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

19. Tasarının Geçici 3 üncü maddesinin başına; «3457 sayılı Sınai Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Meslekî Kurslar Açılmasına Dair Kanun ile» ifadesi eklenmiş, madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

20. Tasarının Geçici Madde 4 ve Geçici Madde 5 Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

21. Tasarının Geçici Madde 6'sının sonundaki «1 Eylül» «1 Ağustos» olarak değiştirilmiş, madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

22. Tasarının Geçici 7 nci maddesi Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

23. Tasarının başlık kısmında, sehven yazılamayan, «Tasarısı» kelimesi eklenmiştir.

24. Tasarının yürürlük maddesi olan 43 üncü ve yürütme maddesi olan 44 üncü maddeleri de, tasarı metnine ilave edilen maddeler nedeniyle 45 ve 46 ncı maddeler olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir. Havalesi gereğince Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkanvekili
İsmet Özarlan
Amasya

Üye
Osman Işık
Ankara

Üye
M. Ali Doğuşlu
Bingöl

Üye
Ö. Necati Cengiz
İstanbul

Üye
Bahriye Uçok
Ordu

Sözcü
İsmail Dayı
Balıkesir

Üye
Abdullah Altıntaş
Afyon
(İmzada bulunamadı)

Üye
Hamit Melek
Hatay

Üye
Alaaddin Kısakürek
Kahramanmaraş

Üye
Yusuf Demir
Uşak

Kâtip
Mümtaz Güler
Uşak

Üye
Prof. Dr. F. Rezan Şahinkaya
Ankara

Üye
F. Mihriban Erden
Isparta

Üye
Ziya Ercan
Konya

Üye
Besim Göçer
Çorum

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/770, 2/16
Karar No. : 40

28 . 5 . 1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 15 Mayıs 1986 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan «Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı» ile Zonguldak Milletvekili İsa Vardal tarafından hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan «Çıracık, Kalfa ve Ustalık Kanunu Teklifi» ön havaleleri uyarınca Millî Eğitim Komisyonunda İçtüzüğün 36 ncı maddesi uyarınca birleştirilerek görüşüldükten sonra Komisyonumuza gönderilmiş ve Komisyonumuzun 28 Mayıs 1986 tarihinde yaptığı 59 uncu birleşimde ilgili teklif sahibi ve hükümet temsilcilerinin de katılmasıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi ülkemizde, meslek eğitiminin uzun bir geçmişi vardır. Halen faaliyet gösteren meslekî eğitim okul ve kurumlarından bir kısmı 19 uncu yüzyıl ortalarında mahallî olarak kurulup yönetilmiş, Cumhuriyet döneminde ise devlet politikası olarak ele alınmış ve zamanımıza kadar da ülkemizin ihtiyacı olan vasıflı insan gücü yetiştirme çabası içerisinde olmuştur. Geçmişte, hükümetler, ekonomik gelişmede sanayileşmeye verilen ağırlık ve öncelik doğrultusunda, sanayi kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu vasıflı elemanların yetiştirilmesi için meslek eğitimine ağırlık vermeyi temel ilke olarak kabul etmişlerdir. Bu sebeptendir ki, 3 üncü ve 4 üncü Beş Yıllık Kalkınma Planlarına alınmış, ancak günümüze kadar bu konuda köklü bir çözümleri getirilememiştir. 5 inci Beş Yıllık Kalkınma Planında da, ortaöğretimdeki genel öğretim ağırlığının meslekî ve teknik öğretime kaydırılması ve bu yoldaki çalışmaların yatırım programları ile desteklenmesine ağırlık verilmesine rağmen,

mevcut «3457 sayılı Sınai Müesseseler ve Maden Ocaklarında Meslekî Kurslar Açılmasına Dair Kanun» ile «2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu»nun getirdiği farklı düzenlemeler sebebiyle, meslekî ve teknik eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde önemli problemler ortaya çıkmıştır.

Tasarı ile meslekî ve teknik öğretimi, gerçek iş ortamı içerisinde geliştirmek, eğitilen personelin işyerinde bilgi ve tecrübesini artırmak, eğitim için işyerinde görevli usta öğreticilerden yararlanmak ve meslek edinmek, mesleğinde gelişmek veya mesleğini değiştirmek isteyenlere imkân tanınabilmesi için zorunlu kanunî düzenleme öngörülmektedir.

Komisyonumuzda; meslekî ve teknik eğitimin ülke ekonomisinin gelişmesine olumlu katkısının tartışılmayacağı gibi kalifiye eleman ihtiyacının da ancak yaygın meslekî ve teknik eğitimle giderilebileceği; Konuya ilişkin mevcut kanunî düzenlemelerin artık ülke ihtiyacına karşılık veremez hale geldiği ifade edilmiş ve 5 inci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamına alınan ve ayrıca iş hayatımızın ihtiyacı olan nitelikli insan gücü yetiştirmeye yönelik tasarı ve gerekçesi benimsenmiş ve Millî Eğitim Komisyonu metni esas alınmak suretiyle maddelerine geçilmiştir.

Tasarının Millî Eğitim Komisyonunca aynen kabul edilen «Kurul» başlıklı 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan «görüş ve tavsiyeler» ibaresi, fıkraya açıklık getirmek amacıyla «tavsiye kararları almak ve görüş» şeklinde değiştirilmiş; aynı maddenin (h) bendi anlaşmazlığa mahal vermeyecek şekilde «En çok işvereni temsil eden İşveren Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi» olarak yeniden düzenlenmiş, ayrıca (i) bendinden sonra gelmek üzere, Yüksek Öğretim Kurulunca gönderilecek temsilciye ilişkin yeni bir hüküm (j) bendi olarak maddeye eklenmiştir.

«İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu» başlıklı İkinci Bölümde yer alan tasarının 6 ncı maddesinin (b) bendi ile, İl Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müdürüne verilen İl Çıraklık Kurulunun kurulmasına ilişkin görev, söz konusu kuruluşun taşra teşkilatının bölge müdürlüğü sistemine göre kurulması sebebiyle, aynı Bakanlığa bağlı bulunan ve taşra teşkilatına sahip İş ve İşçi Bulma Kurumu Şube Müdürüne verilecek şekilde yeniden düzenlenmiş, ayrıca (i) bendinden sonra gelmek üzere söz konusu kurulun teşkilinde, en fazla işçiyi temsil eden Konfederasyonun o il için göstereceği işçi sendikası temsilcisinin katılmasını öngören yeni bir (j) bendi eklenmiştir.

Tasarının Üçüncü Kısım Birinci Bölümünde «Sözleşme Yapılması» başlıklı 13 üncü maddesinin 1 inci fıkrasından sonra gelmek üzere, 507 sayılı Kanuna tabi işyerlerinde Bakanlıkça tespit edilecek illerde ve meslek dallarında 19 yaşından gün almamış kimselerin çıraklık sözleşmesi yapılmadan çalıştırılmayacağına ilişkin yeni bir fıkra eklenmiş; aynı bölümde yer alan «Kalfalık İmtihanı» başlıklı 16 ncı maddenin son fıkrasındaki «..ilk kalfalık imtihanının tamamlanmasıyla» ibaresi «..ilk kalfalık imtihanını izleyen ikinci kalfalık imtihanının tamamlanması ile» şeklinde değiştirilmiştir.

İkinci Bölümde «Eğitim Programları» başlığı altında yer alan 19 uncu madde kapsamına «ağır ve tehlikeli işlerde yapılacak eğitim» de dahil edilmiş, «Eğitimin Devamı» başlıklı 22 nci maddenin 1 inci fıkrasının ikinci cümlesi «işletmelerdeki meslek eğitimi gören öğrenciler toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kapsamı dışında kalır» şeklinde değiştirilmiş, ayrıca eğitimci personelin de grev ve lokavt kapsamı dışında kalacağını belirten yeni bir hüküm ilave edilmiş; «Meslekî Eğitime Katılma Payı» başlıklı 24 üncü maddenin 1 inci fıkrasındaki «..eğitim süresince her ay» ibaresinden sonra gelmek üzere «onsekiz yaşını bitirenlere ödenen» ibaresi eklenmiştir.

«Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu»na ilişkin Beşinci Kısımda «Kuruluş» başlığı altında yer alan 32 nci maddenin 2nci fıkrasının (e) bendi, vergi daireleri veya saymanlıklarca toplanacak olan bedellerin süratli bir şekilde fona aktarılmasını sağlamak, söz konusu fonun tahsil ve takibine ilişkin usul ve esasları açıklığa kavuşturmak amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

«Çeşitli Hükümler»e ilişkin Altıncı Kısımda «Denetleme ve Ceza» başlıklı 41 inci maddenin 3 üncü fıkrasında yer alan «hükmolunur» ibaresi «verilir» şeklinde değiştirilmiş; 43 üncü maddenin başında yer alan «Döner Sermaye» ibaresi ise metinden çıkartılmıştır.

Tasarının geçici 1 inci maddesinin (a) fıkrasının 1 numaralı bendinde yer alan «19 yaş», kanun tasarısında daha önce yapılan uyarımlarla paralellik arz etmesi açısından «18 yaş» olarak düzeltilmiştir.

Tasarının 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 44, Geçici 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 45 ve 46 ncı maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Cengiz Tuncer</i> Kayseri	Sözcü <i>Alaattin Fırat</i> Muş	Kâtip Üye <i>Kadir Demir</i> Konya
<i>Mehmet Deliceoğlu</i> Adıyaman	<i>Hazım Kutay</i> Ankara	<i>Nabi Sabuncu</i> Aydın
<i>Hakkı Artukarslan</i> Bingöl	<i>A. Şamil Kazakoğlu</i> Bolu	<i>İlhan Aşkın</i> Bursa
<i>C. Tayyar Sadıklar</i> Çanakkale Fon maddesine karşıyım.	<i>Ünal Akkaya</i> Çorum	<i>Şeyhmus Bahçeci</i> Diyarbakır (İmzada bulunamadı)
<i>Metin Yaman</i> Erzincan	<i>İlhan Aras</i> Erzurum	<i>Togay Gemalmaz</i> Erzurum
<i>M. Oltan Sungurlu</i> Gümüşhane	<i>İbrahim Fevzi Yaman</i> Isparta	<i>Halil Orhan Ergüder</i> İstanbul
<i>Özdemir Pehlivanoğlu</i> İzmir	<i>M. Turan Bayezit</i> Kahramanmaraş Fon tesisine karşıyım	<i>İbrahim Özbıyık</i> Kayseri
<i>Mehmet Budak</i> Kırşehir	<i>İsmet Ergül</i> Kırşehir	<i>Saffet Sert</i> Konya
<i>Fehmi Memişoğlu</i> Rize 3 üncü maddede sözü edilen bütçe dışı fona muhalifim.	<i>İsa Vardal</i> Zonguldak Fon kurulmasına karşıyım	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; çırak, kalfa, ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun;

a) 17 Temmuz 1964 tarih ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu ve bu kanunda değişiklik yapan 3153 sayılı Kanun ile, 8 Mart 1950 tarih ve 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu ve bu Kanunda değişiklik yapan 2567 sayılı Kanuna göre kurulmuş mesleki kuruluşlar ile bu kuruluşlara üye işyerlerini, mal ve hizmet üreten kamu kuruluşlarını; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı işyerleri ile Dışişleri Bakanlığına bağlı Devlet Konaquevleri hariç olmak üzere döner sermayeli işyerlerini; bu işyerlerinde çalışan çırak, kalfa ve ustaları;

b) Bu maddenin (a) fıkrasında yazılı işyerlerinde, mesleki ve teknik liselerde eğitim gören öğrencileri; Kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

a) «Bakanlık» Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığını;

b) «Aday çırak» çıraklığa başlama yaşını doldurmamış ve çıraklık döneminden önce kendisine işyeri ortamı tanıtılan, sanat ve mesleğinin ön bilgileri verilen kişiyi;

c) «Çırak», çıraklık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını iş içerisinde geliştirilen kişiyi;

d) «Öğrenci», işletmelerde, mesleki ve teknik liselerde eğitim görenleri;

e) «Kalfa», bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bu meslekle ilgili iş ve işlemleri ustanın gözetimi altında kabul edilebilir standartlarda yapabilen kişiyi;

f) «Usta», bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bunları mal ve hizmet üretiminde iş hayatınca kabul edilebilecek standartlarda uygulayabilen; üretimi planlayabilen; üretim sırasında karşılaşılabilecek problemleri çözümlenebilen; düşüncelerini yazılı, sözlü ve resim ile açıklayabilen; üretimle ilgili pratik hesaplamaları yapabilen kişiyi;

g) «Usta öğretici», ustalık yeterliliğini kazanmış; aday çırak, çırak, kalfa ile meslek lisesi öğrencilerinin işyerindeki eğitiminden sorumlu; meslek eğitimi tekniklerini bilen ve uygulayan kişiyi;

h) «İşletmelerde Meslek Eğitimi», mesleki ve teknik öğretim kurumu öğrencilerinin beceri eğitimlerinin işletmelerde, teorik eğitimlerinin ise mesleki ve teknik eğitim kurumlarında veya işletme veya kurumlarca tesis edilen eğitim merkezlerinde yapılan eğitim uygulamaları;

i) «Fon», Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonunu; İfade eder.

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Millî Eğitim Komisyonu Metni-
nin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Millî Eğitim Komisyonu Metni-
nin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Millî Eğitim Komisyonu Metni-
nin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İKİNCİ KISIM

Kurullar

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu

Kurul

MADDE 4. --- Çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak meslekî eğitimin; planlaması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında görüş ve tavsiyeler bildirmek üzere bir «Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu» kurulur. Bu kurulun kararları Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanının onayı ile uygulanır.

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu Bakanlık meslekî ve teknik eğitimle görevli Müsteşar Yardımcısının başkanlığında,

- a) Bakanlıkça görevlendirilecek ilgili Genel Müdür;
- b) Maliye ve Gümrük Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı;
- c) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı;
- d) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı;
- e) Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Başkanı;
- f) Türkiye Esnaf ve Küçük Sanatkârları Konfederasyonu temsilcisi;
- g) Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi;
- h) Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi;
- ı) En çok işçiyi temsil eden işçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisinden;

Teşekkül eder.

Bakanlık gerekli gördüğü durumlarda meslekî ve teknik eğitimle ilgili Genel Müdür ve Daire Başkanlarını toplantıya davet eder.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı gerekli gördüğü durumlarda kurul toplantılarına başkanlık eder.

Kurulun sekreteryaya hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulunun toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle düzenlenir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ KISIM

Kurullar

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu

Kurul

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

İKİNCİ KISIM

Kurullar

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu

Kurul

MADDE 4. — Çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak meslekî eğitimin; planlaması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında tavsiye kararları almak ve görüş bildirmek üzere bir «Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu» kurulur. Bu kurulun kararları Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanının onayı ile uygulanır.

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu Bakanlık meslekî ve teknik eğitimle görevli Müsteşar Yardımcısının başkanlığında,

- a) Bakanlıkça görevlendirilecek ilgili Genel Müdür;
  - b) Maliye ve Gümrük Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı;
  - c) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı;
  - d) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı;
  - e) Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Başkanı;
  - f) Türkiye Esnaf ve Küçük Sanatkârları Konfederasyonu temsilcisi;
  - g) Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi;
  - h) En çok işvereni temsil eden İşveren Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi;
  - i) En çok işçiyi temsil eden İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi;
  - j) Meslekî ve Teknik Eğitim alanından görevlendirilecek Yükseköğretim Kurulu temsilcisinden;
- Teşekkül eder.

Bakanlık gerekli gördüğü durumlarda meslekî ve teknik eğitimle ilgili Genel Müdür ve Daire Başkanlarını toplantıya davet eder.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı gerekli gördüğü durumlarda kurul toplantılarına başkanlık eder.

Kurulun sekreteryası hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulunun toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle düzenlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Görevleri

MADDE 5. — Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulunun görevleri şunlardır :

- a) Gerek bu Kanun ve gerekse bu Kanuna göre çıkarılacak olan yönetmelik hükümlerinin uygulanmasını takip etmek ve değerlendirmesini sağlamak.
- b) Muhtelif sektör ve branşda çıraklık eğitimi ile meslek eğitimi konusunda eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek ve Bakanlığa bildirmek.
- c) Çıraklık ve meslekî eğitim programlarının esasları ve süreleri hakkında Bakanlığa görüş bildirmek.
- d) Çıraklık ve işletmelerdeki meslekî eğitim imtihan komisyonlarının kurulması ve çalışması ile imtihanların yapılış usullerine ilişkin yönetmelik taslaklarını hazırlamak ve Bakanlığa sunmak.
- e) Aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler için sözleşme modellerini hazırlamak ve Bakanlığa sunmak.
- f) Lüzumu halinde çıraklık ve meslekî eğitim ile ilgili konuların incelenmesi için ihtisas komisyonları kurmak.
- g) Çıraklık ve meslekî eğitimle ilgili Bakanlıkça gönderilecek konuları incelemek ve görüş bildirmek.
- h) Bu Kanuna göre yapılacak çıraklık ve işletmelerdeki meslekî eğitimde; uygulama alanına alınacak veya çıkarılacak yer ve meslekleri belirlemek ve Bakanlığa görüş bildirmek.
- i) İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurullarının yıllık çalışma raporlarını değerlendirmek.
- j) Teknolojik gelişmelerin ve iş hayatındaki değişmelerin meslek eğitimine etkilerini izlemek ve Bakanlığa bildirmek.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu

Kurul

MADDE 6. — İllerde çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak meslekî eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında Valiliğe görüş ve tavsiyeler bildirmek üzere «İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu» kurulur.

İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu;

- a) İl Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürü;
- b) İl Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müdürü;
- c) İl Sanayi ve Ticaret Müdürü;
- d) İl Esnaf ve Küçük Sanatkarları Dernekleri Birliği Başkanı ve Çıraklık ve Meslekî Eğitimin yapıldığı mesleklerle ilgili olarak Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği Başkanlığınca seçilecek 3 üye;
- e) İl Ticaret Odası Başkanı;
- f) İl Sanayi Odası Başkanı;
- g) İlin çıraklık ve meslekî teknik eğitimden sorumlu Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdür Yardımcısı;
- h) Çıraklık Eğitimi Merkezi Müdürü;
- ı) Valilikçe görevlendirilecek bir meslek lisesi müdüründen;

Teşekkül eder.

Gerekirse kurul toplantılarına başkanın isteği üzerine müşavir üyeler de alınabilir.

İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle belirlenir.

Kurulun Başkanı İl Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürüdür.

Kurulun kararları Valinin onayı ile uygulanır. Vali gerekli gördüğü hallerde kurula başkanlık eder.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Görevleri

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu

Kurul

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Görevleri

MADDE 5. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu

Kurul

MADDE 6. — İllerde çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında valiliğe görüş ve tavsiyeler bildirmek üzere «İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu» kurulur.

İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu;

- a) İl Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürü;
- b) İl İş ve İşçi Bulma Kurumu Şube Müdürü;
- c) İl Sanayi ve Ticaret Müdürü;
- d) İl Esnaf ve Küçük Sanatkârları Dernekleri Birliği Başkanı ve Çıraklık ve Mesleki Eğitimin yaptığı mesleklerle ilgili olarak Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği Başkanlığınca seçilecek 3 üye;
- e) İl Ticaret Odası Başkanı;
- f) İl Sanayi Odası Başkanı;
- g) İlin çıraklık ve mesleki teknik eğitimden sorumlu Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdür Yardımcısı;
- h) Çıraklık Eğitimi Merkezi Müdürü;
- i) Valilikçe görevlendirilecek bir meslek lisesi müdürü;

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Görevleri

MADDE 7. — İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulunun görevleri şunlardır :

- a) Muhtelif sektör ve branşdaki çıraklık ve meslekî eğitim ihtiyacını il seviyesinde tespit etmek ve Bakanlığa sunmak.
- b) Bakanlıkça gönderilen çıraklık ve meslekî eğitim çerçeve programlarının il ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi için Bakanlığa görüş bildirmek.
- c) Çıraklık ve meslekî eğitim uygulamalarında ortaya çıkan uyumsuzlukların çözümüne yardımcı olmak.
- d) Bu Kanun hükümlerinin il seviyesinde eksiksiz yerine getirilmesi için gerekli tedbirleri almak.
- e) Çıraklık ve Meslekî Eğitim konularında Valilikçe gönderilecek konuları incelemek ve sonuçlandırmak.
- f) İldeki çıraklık ve meslekî eğitim uygulamalarını takip etmek ve değerlendirmek. Bu konu ile ilgili yıllık çalışma raporunu hazırlamak ve Bakanlığa sunmak.

Kapsama alma

MADDE 8. — İlin Bakanlıkça Kanun kapsamına alınma kararının yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde «İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu» kurulur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Çıraklık, Kalfalık ve İşletmelerde Meslekî Eğitim

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıraklık ve Kalfalık Eğitimi

Aday çırak

MADDE 9. — İlkokulu bitirmiş olanlar, bir mesleğe hazırlık amacı ile çıraklık dönemine kadar işyerlerinde aday çırak olarak eğitilirler.

Çıraklık şartları

MADDE 10. — Çırak olabilmek için aşağıdaki şartlar aranır.

- a) 13 yaşını doldurmuş, 19 yaşından gün almamış olmak.
- b) En az ilkokul mezunu olmak.
- c) Bünyesi ve sağlık durumu gireceği mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olmak.

Ağır, tehlikeli veya özellik arz eden mesleklere alınacak çırakların öğrenim ve yaş durumu ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

j) En fazla işçiyi temsil eden konfederasyonun o il için göstereceği işçi sendikası temsilcisinden; Teşekkür eder.

Gerekirse kurul toplantılarına başkanın isteği üzerine müşavir üyeler de alınabilir.

İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle belirlenir.

Kurulun Başkanı İl Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürüdür.

Kurulun kararları valinin onayı ile uygulanır. Vali gerekli gördüğü hallerde kurula başkanlık eder.

Görevleri

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Görevleri

MADDE 7. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsama alma

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsama alma

MADDE 8. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Çıraklık, Kalfalık ve İşletmelerde Meslekî Eğitim

ÜÇÜNCÜ KISIM

Çıraklık, Kalfalık ve İşletmelerde Meslekî Eğitim

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıraklık ve Kalfalık Eğitimi

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıraklık ve Kalfalık Eğitimi

Aday çırak

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Aday çırak

MADDE 9. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Çıraklık şartları

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Çıraklık şartları

MADDE 10. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Aday çırak ve çırakların statüleri

MADDE 11. — Aday çırak ve çırak, öğrenci statüsünde olup, öğrencilik haklarından yararlanır. Bunlar işyerinde çalışan işçi sayısına dahil edilmezler.

Eğitim ve çalışma

MADDE 12. — Aday çırak ve çıraklar, mesleğin özelliğine göre haftada 8 saatten az olmamak üzere 10 saate kadar genel ve meslekî eğitim görürler. Bu eğitime katılmaları için aday çırak ve çıraklara ücretli izin verilir.

Aday çırak ve çıraklar pratik eğitimlerini işyerlerinde veya çıraklık eğitimi merkezlerinde; teorik eğitimlerini ise eğitim kurumlarında veya Bakanlıkça uygun görülen eğitime elverişli işyerlerindeki eğitim ünitelerinde yaparlar. Bu iki eğitim birbirlerini tamamlayacak şekilde planlanır ve yürütülür.

Pratik eğitim, hazırlanmış eğitim programlarına göre, işyerinin ve mesleğin özelliklerine uygun olarak usta öğreticinin gözetiminde yapılır. Pratik eğitimde 1475 sayılı İş Kanununun 69 uncu maddesi hükmü göz önünde bulundurulur.

Çıraklık eğitiminin esas ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

Sözleşme yapılması

MADDE 13. — İşyeri sahibi, aday çırağı ve çırağı çalıştırmaya başlamadan önce bunların velisi veya vasisi veya reşit ise kendisi ile yazılı çıraklık sözleşmesi yapmak zorundadır.

Çıraklık sözleşmesi; çırağın sözleşme süresi içinde reşit olması halinde, çırağın rızasıyla, işyeri sahibinin değişmesi halinde yeni işyeri sahibi aynı mesleği sürdürüyorsa ve rızasıyla devam eder, aynı mesleği sürdürmüyorsa sözleşme feshedilir. Fesih halinde çırağın önceki çalışmaları geçerli olup; yeni yapacağı çıraklık sözleşmesi ile çıraklık statüsünü devam ettirerek çıraklık süresini ve eğitimini tamamlar.

Bu Kanunun uygulandığı yer ve meslek dallarında Borçlar Kanununun çıraklık sözleşmesine dair hükümleri ile onsekiz yaşını doldurduktan sonra sözleşmesi devam eden çıraklar hakkında 1475 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Çıraklığa başlama ve çıraklık süresi

MADDE 14. — Çıraklığa bir deneme dönemi ile başlanır. Bu dönem mesleğin özelliğine göre bir aydan az, üç aydan fazla olamaz. Bu süre Bakanlıkça tespit edilir. Deneme döneminden sonra taraflar 10 gün içinde ilgili çıraklık eğitimi merkezî müdürlüğüne başvurmadığı takdirde çıraklık sözleşmesi kesinleşir ve bu dönem çıraklık süresinden sayılır. Deneme döneminde ücret ödenir. Aday çıraklıktan çıraklığa geçenler deneme dönemini yapmış sayılırlar.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Aday çırak ve çırakların statüleri

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eğitim ve çalışma

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşme yapılması

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Çıraklığa başlama ve çıraklık süresi

14. — Tasarının 14 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Aday çırak ve çırakların statüleri

MADDE 11. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eğitim ve çalışma

MADDE 12. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşme yapılması

MADDE 13. — 507 Sayılı Kanuna tabi işyerleri, Bakanlıkça tespit edilecek illerde ve meslek dallarında 19 yaşından gün almamış kimseleri çıraklık sözleşmesi yapmadan çalıştıramazlar.

İşyeri sahibi, aday çıracı ve çıracı çalıştırmaya başlamadan önce bunların velisi veya vasisi veya reşit ise kendisi ile yazılı çıraklık sözleşmesi yapmak zorundadır.

Çıraklık sözleşmesi; çıracın sözleşme süresi içinde reşit olması halinde, çıracın rızasıyla, işyeri sahibinin değişmesi halinde yeni işyeri sahibi aynı mesleği sürdürüyorsa ve rızasıyla devam eder, aynı mesleği sürdürmüyorsa sözleşme feshedilir. Fesih halinde çıracın önceki çalışmaları geçerli olup; yeni yapacağı çıraklık sözleşmesi ile çıraklık statüsünü devam ettirerek çıraklık süresini ve eğitimini tamamlar.

Bu Kanunun uygulandığı yer ve meslek dallarında Borçlar Kanununun çıraklık sözleşmesine dair hükümleri ile onsekiz yaşını doldurduktan sonra sözleşmesi devam eden çıraklar hakkında 1475 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Çıraklığa başlama ve çıraklık süresi

MADDE 14. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin 14 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Çıraklık süresi 3 - 4 yıldır. Bu süre mesleklerin özelliğine göre ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir. Bu süre kesintisiz olarak devam eder, yıllık izin dışındaki devamsızlıklar çıraklık süresine eklenir.

Usta-öğretici bulundurma şartı

MADDE 15. — Aday çırak ve çırak almak için işyerinde usta öğretici bulunması şarttır.

Kalfalık imtihanı

MADDE 16. — Kalfa adayının mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına iş hayatınca kabul edilebilir seviyede sahip olup, olmadığı kalfalık imtihanı ile tespit edilir.

Çıraklık kabul edilebilir mazeretleri dışında çıraklık eğitimi süresi sonunda açılacak ilk kalfalık imtihanına girmek zorundadırlar.

Bir işyerinde mesleği ile ilgili çıraklık süresinin birbuçuk katı kadar çalıştıklarını belgelendirenler doğrudan kalfalık imtihanına girebilirler.

İmtihan komisyonunun teşkili ile imtihanın esasları ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

Çıraklık sözleşmesi ilk kalfalık imtihanının tamamlanmasıyla sona erer. Sözleşmenin sona ermesini takip eden aybaşından itibaren Bakanlıkça çıraklar için ödenen her türlü sigorta primlerinin ödenmesine son verilir.

Kalfa unvanını kullanma ve işyeri değiştirme

MADDE 17. — Bu Kanuna göre kalfalık hakkını elde edenlere kalfalık belgesi verilir. Kalfalık belgesi bulunmayanlar kalfa unvanı ile çalışamaz ve çalıştırılmazlar. Bu belgeye sahip olanlar, kalfalık unvanı kullanılmayan işyerlerinde dengi işlerde çalıştırılırlar.

507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu kapsamındaki işyerlerinde çalışarak kalfa olanlar en az bir yıl o işyerinde çalışırlar.

Çıkma izni olmadan başka işyerleri kalfayı işe alamazlar.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Usta öğretici bulundurma şartı

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kalfalık İmtihanı

MADDE 16. — Kalfa adayının mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına iş hayatınca kabul edilebilir seviyede sahip olup olmadığı kalfalık imtihanı ile tesbit edilir.

Çıraklar kabul edilebilir mazeretleri dışında çıraklık eğitimi süresi sonunda açılacak ilk kalfalık imtihanına girmek zorundadırlar.

Bir işyerinde mesleği ile ilgili çıraklık süresinin birbuçuk katı kadar çalıştıklarını belgelendirenler doğrudan kalfalık imtihanına girebilirler.

İmtihan komisyonunun teşkili ile imtihanın esasları ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

Çıraklık sözleşmesi ilk kalfalık imtihanının tamamlanmasıyla sona erer. Sözleşmenin sona ermesini takip eden aybaşından itibaren Bakanlıkça çıraklar için ödenen hertürlü sigorta primlerinin ödenmesine son verilir.

Kalfa unvanını kullanma ve işyeri değiştirme

MADDE 17. — Bu Kanuna göre kalfalık hakkını elde edenlere kalfalık belgesi verilir. Kalfalık belgesi bulunmayanlar kalfa unvanı ile çalışamaz ve çalıştırılmazlar. Bu belgeye sahip olanlar, kalfalık unvanı kullanılmayan işyerlerinde dengi işlerde çalıştırılırlar.

507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu kapsamındaki işyerlerinde çalışarak kalfa olanlar en az bir yıl o işyerinde çalışırlar.

Çıkma izni olmadan başka işyerleri kalfayı işe almazlar.

Kalfaların işten ayrılmalarını gerektiren hususlar yönetmelikle belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Usta öğretici bulundurma şartı

MADDE 15. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 15 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kalfalık imtihanı

MADDE 16. — Kalfa adayının mesleği ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına iş hayatınca kabul edilebilir seviyede sahip olup olmadığı kalfalık imtihanı ile tespit edilir..

Çıraklar kabul edilebilir mazeretleri dışında çıraklık eğitimi süresi sonunda açılacak ilk kalfalık imtihanına girmek zorundadırlar.

Bir işyerinde mesleği ile ilgili çıraklık süresinin birbuçuk katı kadar çalıştıklarını belgelendirenler doğrudan kalfalık imtihanına girebilirler.

İmtihan komisyonunun teşkili ile imtihanın esasları ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

Çıraklık sözleşmesi ilk kalfalık imtihanını izleyen ikinci kalfalık imtihanının tamamlanması ile sona erer. Sözleşmenin sona ermesini takip eden aybaşından itibaren Bakanlıkça çıraklar için ödenen her türlü sigorta primlerinin ödenmesine son verilir.

Kalfa unvanını kullanma ve işyeri değiştirme

MADDE 17. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İşletmelerde Meslek Eğitimi

MADDE 18. — 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları işçi sayısının yüzde beşinden az, yüzde onundan fazla olmamak üzere, meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptırırlar.

Öğrenci sayısının tespitinde kesirler tama iblağ olunur.

Bu Kanun kapsamına giren illerde 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler İl Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müdürlüğünce her yıl Şubat ayı içerisinde İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kuruluna bildirilir.

İşletmelerdeki işçi sayısının tespitinde her yılın Ocak ayı esas alınır. Beceri eğitimi uygulamasına da öğretim yılı başında başlanır.

Hangi iş kollarında ve hangi illerde işletmelerin bu eğitim uygulaması kapsamına alınacağı, Bakanlıkça tespit edilir.

Meslek lisesi öğrencisine beceri eğitimi yaptıracak işletmeler, ustalık yeterliğine sahip ve iş pedagojisi eğitimi görmüş usta öğreticileri beceri eğitimi için görevlendirirler.

Eğitim programları

MADDE 19. — İşletmelerde uygulanacak meslek eğitimi programları Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulunun görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir.

Teorik eğitim

MADDE 20. — İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin teorik eğitimi Bakanlığın meslekî ve teknik eğitim kurumlarında veya işletmelerin eğitim merkezlerinde yapılır. İşletmeler teorik eğitim için öğrencilere çalışma saatleri içinde izin vermek zorundadırlar. Çalışma saatleri içinde yapılacak teorik eğitim haftada 12 saatten az 16 saatten fazla olamaz. Bu eğitim yoğunlaştırılmak suretiyle de yapılabilir.

Meslek liselerinde ve işletmelerde yapılan eğitime ilişkin esas ve usuller ile imtihanların yapılış şekilleri yönetmelikle düzenlenir.

İşyeri şartlarına uyma

MADDE 21. — İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrenciler, işyerlerinin şartlarına ve çalışma düzenine uyarlar.

Eğitimin devamı

MADDE 22. — İşletmelerde grev ve lokavt uygulamaları halinde eğitimin devamı için işyeri gerekli tedbirleri alır. İşletmelerdeki eğitici personel ve öğrenciler toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kapsamı dışında kalırlar.

İşletmeler beceri eğitimi başladıktan sonra işçi sayısında azalma olması halinde de, eğitime alınan öğrenciler okuldan mezun oluncaya kadar eğitimi devam ettirirler.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

İşletmelerde Meslek Eğitimi

MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eğitim programları

MADDE 19. — Tasarının 19 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teorik eğitim

MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşyeri şartlarına uyma

MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eğitimin devamı

MADDE 22. — Tasarının 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

İKİNCİ BÖLÜM

İşletmelerde Meslek Eğitimi

MADDE 18. — Millî Eğitim Komisyonu Metni-
nin 18 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eğitim programları

MADDE 19. — İşletmelerde uygulanacak ağır ve tehlikeli işlerde yapılacak eğitim dahil meslek eğitimi programları Çıracılık ve Mesleki Eğitim Kurulunun görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir.

Teorik eğitim

MADDE 20. — Millî Eğitim Komisyonu Metni-
ninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşyeri şartlarına uyma

MADDE 21. — Millî Eğitim Komisyonu Metni-
ninin 21 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Eğitimin devamı

MADDE 22. — (Tasarı) İşletmelerde grev ve lokavt uygulamaları halinde eğitimin devamı için işyeri gerekli tedbirleri alır. İşletmelerdeki meslek eğitimi gören öğrenciler toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kapsamı dışında kalırlar. Eğitici personel grev ve lokavt kapsamı dışındadır.

İşletmeler beceri eğitimi başladıktan sonra işçi sayısında azalma olması halinde de, eğitime alınan öğrenciler okuldan mezun oluncaya kadar eğitimi devam ettirirler.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Beceri eğitimi yaptırabilecek diğer işletmeler

MADDE 23. — Bakanlıkça «işletmelerde meslek eğitimi» kapsamına alınıp alınmadığına bakılmaksızın 50 den az işçi çalıştıran işletmeler de, teknik lise ve meslek lisesi öğrencilerine bu Kanunun ilgili hükümlerine göre beceri eğitimi yaptırabilirler.

Meslekî eğitime katılma payı

MADDE 24. — 50 ve daha fazla işçi çalıştıran ve Bakanlıkça işletmelerde meslekî eğitim kapsamına alınan, ancak, beceri eğitimi yaptırmayan işletmeler, beceri eğitimi yaptırması gereken her öğrenci için eğitim süresince her ay asgarî ücretin 2/3'ü nispetinde fon hesabına para yatırmakla yükümlüdürler.

Meslekî eğitim şartlarına sahip olan işletmelere, Bakanlıkça öğrenci gönderilememesi halinde bu işletmeler fona katılma payı ödemezler.

Bu sayının tespitinde görev ve çalışma statüsüne bakılmaksızın işyerinde 1475 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalıştırılan personel sayısı dikkate alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücret, Sosyal Güvenlik ve İzin

Ücret ve Sosyal Güvenlik

MADDE 25. — Aday çırak, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilere ödenecek ücret ve bu ücretlerdeki artışlar, işyeri sahibi ile aday çırak, çırak ve öğrencinin velisi veya vasisi, veya kişi reşit ise kendisi arasında düzenlenecek sözleşmeyle tespit edilir. Ancak işletmelerde meslek eğitimi gören öğrenci ve çırak yaşına uygun asgarî ücretin % 30'undan aşağı ücret ödenemez.

Aday çırak, çırak ve öğrencilere ödenecek ücretler her türlü vergiden müstesnadır.

Aday çırak, çırak ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilere sözleşmenin akdedilmesi ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun iş kazaları ve meslek hastalıkları ile hastalık sigortaları hükümleri uygulanır. Sigorta primleri 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesi gereğince bunların yaşına uygun asgarî ücretin % 50'si üzerinden Bakanlık bütçesine konulan ödenekle karşılanır.

Aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23, 24, 35 ve 42 nci maddeleri hükümleri uygulanmaz. Ayrıca bunlara aynı Kanuna göre işgörmezlik ödenekleri bağlanacak sürekli işgörmezlik gelinine esas olacak günlük kazançların tespitinde sigorta primine esas tutulan ücret dikkate alınır.

İzin

MADDE 26. — Aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrencilere işletmelerce her yıl bir ay ücretli izin verilir. Ayrıca mazeretlerini kabul edilenlere ücretsiz izinde verilebilir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Beceri eğitimi yaptırabilecek diğer işletmeler

MADDE 23. — Tasarının 23 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mesleki eğitime katılma payı

MADDE 24. — Tasarının 24 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücret, Sosyal Güvenlik ve İzin

Ücret ve sosyal güvenlik

MADDE 25. — Tasarının 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İzin

MADDE 26. — Aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilere işletmelerce her yıl tatil aylarında bir ay ücretli izin verilir. Ayrıca mazeretleri kabul edilenlere okul müdürlüğünün görüşü alınarak ücretsiz izinde verilebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Beceri eğitimi yaptırabilecek diğer işletmeler

MADDE 23. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 23 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mesleki eğitime katılma payı

MADDE 24. — 50 ve daha fazla işçi çalıştıran ve Bakanlıkça işletmelerde mesleki eğitim kapsamına alınan, ancak, beceri eğitimi yaptırmayan işletmeler, beceri eğitimi yaptırmaması gereken her öğrenci için eğitim süresince her ay 18 yaşını bitirenlere ödenen asgari ücretin 2/3'ü nisbetinde fon hesabına para yatırmakla yükümlüdürler.

Mesleki eğitim şartlarına sahip olan işletmelere, Bakanlıkça öğrenci gönderilememesi halinde bu işletmeler, fona katılma payı ödemezler.

Bu sayının tespitinde görev ve çalışma statüsüne bakılmaksızın işyerinde 1475 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalıştırılan personel sayısı dikkate alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücret, Sosyal Güvenlik ve İzin

Ücret ve sosyal güvenlik

MADDE 25. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İzin

MADDE 26. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ KISIM

Ustalık

Ustalık eğitimi

MADDE 27. — Kalfalık yeterliğini kazanmış olanların meslekî yönden gelişmelerini ve bağımsız işyeri açabilmelerini temin için gerekli yeterlikleri kazandırmak gayesiyle Bakanlıkça ustalık eğitimi kursları düzenlenir.

Bu kursların kapsam ve süreleri Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulunun görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir.

Kurslar çalışma saatleri dışında açılır.

Ustalık imtihanı

MADDE 28. — a) Ustalık imtihanı, adayın, kendi mesleğinde usta olarak çalışabilmesi için gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını mal ve hizmet üretiminde iş hayatınca kabul edilebilir standartlara göre bağımsız olarak uygulayıp uygulayamadığını ölçmek amacı ile düzenlenir.

İmtihanın esas ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

b) Kalfaların ustalık imtihanlarına girebilmesi için mesleklerinde en az üç yıl çalışmış ve Bakanlıkça açılan ustalık eğitimi kurslarını başarı ile tamamlamış olmaları gerekir.

c) Kalfalık yeterliğini kazanmış olup mesleklerinde en az beş yıl çalışmış olanlar ustalık imtihanlarına doğrudan katılabilirler.

Bu imtihanları başarı ile tamamlayanlara ustalık belgesi verilir. Ustalık belgesi bulunmayanlar usta unvanı ile çalışamaz ve çalıştırılmazlar.

Meslek lisesi mezunları için ustalık

MADDE 29. — Meslek liselerinden mezun olanlar ustalık eğitimi kurslarına katılabilecekleri gibi doğrudan da ustalık imtihanlarına girebilirler. Ancak bu gibilerin mesleklerinde en az bir yıl çalışmış olmaları gerekir.

Bu kursların kapsam ve süreleri ile imtihan esas ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

İşyeri açma

MADDE 30. — Ustalık belgesine sahip olanlar veya bunları işyerlerinde çalıştıranlar bağımsız işyeri açabilirler.

İşyeri açmaya izin veren merciler, işyeri açmak isteyenlerden ustalık belgesi istemek zorundadırlar.

İşyeri sahipleri ustalık belgelerini işyerlerine asarlar.

Ustalık belgesine sahip olanlar bu haklarını 18 yaşını tamamlayana kadar kullanamazlar.

Teknik lise mezunlarının bağımsız işyeri açabilmeleri için mesleklerinde en az bir yıl başarılı çalışmış olmaları şarttır. Bu şartı yerine getirenlere mesleklerinde bağımsız «işyeri açma belgesi» verilir.

Usta öğreticilik

MADDE 31. — Ustalık yeterliğini kazanmış olanlar Bakanlıkça açılacak iş pedagojisi kurslarını başarıyla tamamladıkları takdirde kendilerine usta öğreticilik belgesi verilir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ KISIM

Ustalık

Ustalık eğitimi

MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ustalık imtihanı

MADDE 28. — Tasarının 28 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Meslek lisesi mezunları için ustalık

MADDE 29. — Tasarının 29 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşyeri açma

MADDE 30. — Tasarının 30 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Usta öğreticilik

MADDE 31. — Tasarının 31 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ustalık

Ustalık eğitimi

MADDE 27. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ustalık imtihanı

MADDE 28. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 28 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Meslek lisesi mezunları için ustalık

MADDE 29. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 29 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşyeri açma

MADDE 30. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 30 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Usta öğreticilik

MADDE 31. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 31 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

BEŞİNCİ KISIM

Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Gelişme ve Yaygınlaştırma Fonu

Kuruluş

MADDE 32. — 1. Örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insangücünün sayı ve kalite olarak artırılması, çıraklık eğitimi dahil örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi, mesleki ve teknik alanda iş öncesi ve hizmetçi eğitim programlarının kamu ve özel bütün işyerlerinde verimliliği artırıcı ilkeler gözetilerek yürütülmesini sağlamak gayesiyle;

Bakanlık emrinde ve Merkez Bankası nezdinde «Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu» kurulmuştur.

2. Fonun kaynaklarını;

a) Her yıl Bakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek,

b) 27.11.1984 tarihli ve 84/8800 sayılı Kararnamenin eki kararla kurulan «Geliştirme ve Destekleme Fonu»ndan Bakanlar Kurulunca bu fon gelirin % 10'undan az olmamak üzere belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar,

c) Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmelerinin kârları,

d) Bakanlığa bağlı kurumlarda eğitim öğretimde üretilen malların satışından elde edilen hâsılatlar,

e) Yıllık beyanname veren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin ödeyeceği meblağ,

Mükellefler veya sorumluları hesaplanan gelir veya kurumlar vergisi dışında; ayrıca verginin % 1'ini bu fon için, vergi dairelerine verginin ödenme süresi içinde öderler.

Saymanlıklar tahsil ettikleri % 1'leri, tahsil ettikleri ayı takip eden ay içinde Merkez Bankasında açılacak Fon Hesabına doğrudan gönderirler.

f) 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununa 2567 sayılı Kanunla eklenen ek 3 üncü madde gereğince odalar, borsalar ve birlikler tarafından eğitim gayesiyle bütçelerinden ayrılan payların % 50'si,

g) 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa 3153 sayılı Kanunla eklenen ek 6 ncı madde gereğince, esnaf ve küçük sanatkâr dernekleri, birlikleri, federasyonları ve konfederasyonları tarafından eğitim gayesiyle gayri safi gelirlerinden ayrılan payların % 50'si,

h) 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 44 üncü maddesine göre işçi sendika ve konfederasyonlarınca gelirlerinden eğitim maksadıyla ayrılan payların % 50'si,

i) 2821 sayılı Kanuna göre faaliyette bulunan işveren sendika ve konfederasyonlarının bir önceki yıl gayri safi gelirlerinin % 10'u nispetinde ayıracakları paylar,

j) 492 sayılı Harçlar Kanununun 108 inci maddesi ile aynı Kanuna bağlı (8) sayılı tarifenin VII numaralı pozisyonda yazılı diploma harçları. Bu harçlar makbuz karşılığında ödenir. Bunun şeklini ve Fona ödenmesiyle ilgili usul ve esasları düzenlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

Mükellefler ve vergi sorumluları ile yukarıdaki f, g, h, i ve j bentlerinde sorumlu tutulanlar tarafından hesaplanarak ödenmesi gereken fona ait meblağ hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarını Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

k) Fonun mal varlığından elde edilen gelirler,

l) Bağış, yardım ve diğer gelirler,

Teşkil eder.

Mükellef veya sorumlularca ödenen Fon, vergi uygulamasında gider yazılamaz.

3. Fon kaynaklarının kullanımı;

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

BESİNCİ KISIM

Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu

Kuruluş

MADDE 32. — 1. Örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla meslekî ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insangücünün sayı ve kalite olarak artırılması, çıraklık eğitimi dahil örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi, meslekî ve teknik alanda iş öncesi ve hizmetçi eğitim programlarının kamu ve özel bütün işyerlerinde verimliliği artırıcı ilkeler gözetilerek yürütülmesini sağlamak gayesiyle;

Bakanlık emrinde ve Merkez Bankası nezdinde «Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu» kurulmuştur.

2. Fonun Kaynaklarını :

a) Her yıl Bakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek,

b) 27.11.1984 tarihli ve 84/8800 sayılı Kararnamenin Eki Kararla kurulan «Geliştirme ve Destekleme Fonu»ndan Bakanlar Kurulunca bu fon gelirinin % 10'undan az olmamak üzere belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.

c) Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmelerinin kârları,

d) Bakanlığa bağlı kurumlarda eğitim öğretimde üretilen malların satışından elde edilen hâsılatlar,

e) Yıllık beyanname veren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin ödeyeceği meblağ,

Mükellefler veya sorumluları hesaplanan gelir veya kurumlar vergisi dışında; bu vergiye ilaveten verecekleri, verginin % 1'ini bu fon için, vergi dairelerine verginin ödenme süresi içinde öderler.

Saymanlıklar tahsil ettikleri % 1'eri; tahsil ettikleri ayı takip eden ay içinde Merkez Bankasında açılacak Fon Hesabına doğrudan gönderirler.

Bakanlar Kurulu % 1 oranını % 3'e kadar yükseltmeye yetkilidir.

f) 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununa 2567 sayılı Kanunla eklenen ek 3 üncü madde gereğince odalar, borsalar ve birlikler tarafından eğitim gayesiyle bütçelerinden ayrılan payların % 50'si.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

BESİNCİ KISIM

Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu

Kuruluş

MADDE 32. — 1. Örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla meslekî ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insan gücünün sayı ve kalite olarak artırılması, çıraklık eğitimi dahil örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi, meslekî ve teknik alanda iş öncesi ve hizmetçi eğitim programlarının kamu ve özel bütün işyerlerinde verimliliği artırıcı ilkeler gözetilerek yürütülmesini sağlamak gayesiyle;

Bakanlık emrinde ve Merkez Bankası nezdinde «Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu» kurulmuştur.

2. Fonun kaynaklarını;

a) Her yıl Bakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek,

b) 27.11.1984 tarihli ve 84/8800 sayılı Kararnamenin Eki Kararla kurulan «Geliştirme ve Destekleme Fonu»ndan Bakanlar Kurulunca bu fon gelirinin % 10'undan az olmamak üzere belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar,

c) Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmelerinin kârları,

d) Bakanlığa bağlı kurumlarda eğitim öğretimde üretilen malların satışından elde edilen hâsılatlar,

e) Yıllık beyanname veren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin hesaplanan gelir veya kurumlar vergilerine ilave olarak ödeyecekleri yüzde birlik meblağ (mükelleflerce ödenen bu miktar vergi uygulamasında gider yazılamaz),

Gelir ve Kurumlar Vergisi olarak hesaplanan verginin % 1'i gelir ve kurumlar vergisinden ayrı ve Fona ait meblağ olarak mükellefler tarafından hesaplanır.

Bakanlar Kurulu bu oranı % 3'e kadar yükseltmeye yetkilidir.

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından Fona ödenecek meblağın tarh, tahakkuk ve ödenmesine ait usul ve esaslar hakkında, gelir ve kurumlar vergisinin tarh, tahakkuk ve ödenmesine ilişkin hükümler uygulanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

a) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik öğretim kurumlarında görevli yönetici, öğretmen, uzman ve kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerin nitelik ve niceliklerinin yükseltilmesi için yurt içi ve yurt dışında eğitilmeleri,

b) Meslekî ve teknik eğitim metotları ve araçlarının araştırılması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,

c) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik öğretim kurumlarının atölye ve laboratuvarları için makine, araç, takım ve teçhizatın satın alınması; gerektiğinde kiralanması, bunların tamir ve bakımı,

d) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitim kurumlarında görevli kadrolu ve kadrosuz atölye ve meslek dersi öğretim elemanlarına aslı görevi dışında, okulda ve işyerlerinde yapılan eğitimle ilgili normal maaş ve ücretlerine ilave ek ücret ödenmesi,

e) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitimle ilgili her türlü yayınların hazırlanması, tercümesi, çoğaltılması, satın alınması ve dağıtılması,

f) Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanlara hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması için Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında kurslar, seminerler ve eğitim programları düzenlenmesi,

g) İş öncesi eğitimi, yaygın ve çıraklık eğitimi,

h) Çıraklık, meslekî ve teknik eğitim yapan kurumları teşvik,

i) Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik araştırmaların desteklenmesi,

j) Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu ile İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu toplantılarına katılan başkan, üye, müşavir üye, imtihan ve meslekî ihtisas komisyonu üyelerine yolluk ve huzur hakkı, Harcamalarında kullanılır.

4. Fondan yapılacak harcafaalar, 1050 sayılı Muhasebeî Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabi olmadan yapılır.

5. Fonun denetimi; Sayıştay ve Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Bakanlıkça belirlenecek birer üyeden meydana gelecek komisyon tarafından yapılır.

6. Fonun; yönetim, işleyiş ve kullanılma usül ve esasları ile fona ilişkin diğer usül ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

7. Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu;

a) Kurumlar Vergisinden, (İktisadî işletmeleri hariç),

b) Yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden,

c) Yapacağı her türlü muameleler dolayısıyla Damga Vergisinden,

d) Faiz gelirleri, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden, Muafittir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

g) 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa 3153 sayılı Kanunla eklenen ek 6 ncı madde gereğince, esnaf ve küçük sanatkâr dernekleri, birlikleri, federasyonları ve konfederasyonları tarafından eğitim gayesiyle gayri safi gelirlerinden ayrılan payların % 50'si.

h) 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 44 üncü maddesine göre işçi sendika ve konfederasyonlarının gelirlerinden eğitim maksadıyla ayrılan payların % 25'i,

i) 2821 sayılı Kanuna göre faaliyette bulunan işveren sendika ve konfederasyonlarının bir önceki yıl gayri safi gelirlerinin % 5'i nispetinde ayıracakları paylar,

j) 492 sayılı Harçlar Kanununun 108 inci maddesi ile aynı Kanuna bağlı (8) sayılı tarifenin VII numaralı pozisyonunda yazılı diploma harçları. Bu harçlar makbuz karşılığında ödenir. Bunun şeklini ve Fona ödenmesiyle ilgili usul ve esasları düzenlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

Mükellefler ve vergi sorumluları ile yukarıdaki f, g, h, i ve j bentlerinde sorumlu tutulanlar tarafından hesaplanarak ödenmesi gereken Fona ait meblağ hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır,

k) Fonun mal varlığından elde edilen gelirler,

1) Bağış, yardım ve diğer gelirler,

Teşkil eder.

Mükellef veya sorumlularca ödenen Fon, vergi uygulamasında gider yazılamaz.

3. Fon Kaynaklarının Kullanımı;

a) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik öğretim kurumlarında görevli yönetici, öğretmen, uzman ve kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerin nitelik ve niceliklerinin yükseltilmesi için yurt içi ve yurt dışında eğitilmeleri,

b) Meslekî ve teknik eğitim metotları ve araçlarının araştırılması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,

c) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik öğretim kurumlarının atölye ve laboratuvarları için makine, araç, takım ve teçhizat satın alınması; gerektiğinde kiralanması, bunların tamir ve bakımı,

d) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitim kurumlarında görevli kadrolu ve kadrosuz atölye ve meslek dersi öğretim elemanlarına asli gö-

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Bu bent uyarınca vergi daireleri ve saymanlıklarca tahsil edilen Fona ait paralar, tahsilatın yapıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde T.C. Merkez Bankasındaki Fon hesabına gönderilir.

f) 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununa 2567 sayılı Kanunla eklenen ek 3 üncü madde gereğince odalar, borsalar ve birlikler tarafından eğitim gayesiyle bütçelerinden ayrılan payların % 50'si,

g) 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa 3153 sayılı Kanunla eklenen ek 6 ncı madde gereğince, esnaf ve küçük sanatkâr dernekleri, birlikleri, federasyonları ve konfederasyonları tarafından eğitim gayesiyle gayri safi gelirlerinden ayrılan payların % 50'si.

h) 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 44 üncü maddesine göre işçi sendika ve konfederasyonlarının gelirlerinden eğitim maksadıyla ayrılan payların % 25'i,

i) 2821 sayılı Kanuna göre faaliyette bulunan işveren sendika ve konfederasyonlarının bir önceki yıl gayri safi gelirlerinin % 5'i nispetinde ayıracakları paylar,

j) 492 sayılı Harçlar Kanununun 108 inci maddesi ile aynı Kanuna bağlı (8) sayılı tarifenin VII numaralı pozisyonunda yazılı diploma harçları. Bu harçlar makbuz karşılığında ödenir. Bunun şeklini ve Fona ödenmesiyle ilgili usul ve esasları düzenlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

Mükellefler ve vergi sorumlular ile yukarıdaki f, g, h, i ve j bentlerinde sorumlu tutulanlar tarafından hesaplanarak ödenmesi gereken Fona ait meblağ hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

k) Fonun mal varlığından elde edilen gelirler,

1) Bağış, yardım ve diğer gelirler,

Teşkil eder.

Mükellef veya sorumlularca ödenen Fon, vergi uygulamasında gider yazılamaz.

3. Fon kaynaklarının kullanımı;

a) Çıraklık, Örgün ve Yaygın Meslekî ve Teknik Öğretim Kurumlarında görevli yönetici, öğretmen, uzman ve kadrolu ve kadrosuz usta öğretici-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

revi dışında, okulda ve işyerlerinde yapılan eğitimle ilgili normal maaş ve ücretlerine ilave ek ücret ödemesi,

e) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitimle ilgili her türlü yayınların hazırlanması, tercümesi, çoğaltılması, satın alınması ve dağıtılması,

f) Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanlara hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması için Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında kurslar, seminerler ve eğitim programları düzenlemesi,

g) İş öncesi eğitimi, yaygın ve çıraklık eğitimi,

h) Çıraklık, meslekî ve teknik eğitim yapan kurumları teşvik,

i) Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik araştırmaların desteklenmesi,

j) Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu ile Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu toplantılarına katılan başkan, üye, müşavir üye, imtihan ve meslekî ihtisas komisyonu üyelerine yolluk ve huzur hakkı,

k) 3423 sayılı Kanunla kurulan Meslekî ve Teknik Öğretim Okulları döner sermayelerinin artırılması,

l) Meslek kurslarından, Bakanlıkça tespit edilen kurslara katılan kursiyerlere, kursa devam ettikleri sürece asgarî ücretin % 30'u oranında destekleme yardımı,

m) Bu Kanunla kurulan Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Döner Sermayesine tahsis edilecek sermaye,

Harcamalarında kullanılır.

4. Fondan yapılacak harcamalar, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2986 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabi olmadan yapılır.

5. Fonun denetimi; Sayıştay ve Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Bakanlıkça belirlenecek birer üyeden meydana gelecek komisyon tarafından yapılır.

6. Fonun; yönetim, işleyiş ve kullanılma usul ve esasları ile fona ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

7. Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu;

a) Kurumlar Vergisinden, (iktisadî işletmeleri hariç),

b) Yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle vareset ve intikal vergisinden,

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

lerin nitelik ve niceliklerinin yükseltilmesi için yurt içi ve yurt dışında eğitimleri,

b) Meslekî ve teknik eğitim metodları ve araçlarının araştırılması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,

c) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik öğretim kurumlarının atölye ve laboratuvarları için makine, araç, takım ve teçhizat satın alınması; gerektiğinde kiralanması, bunların tamir ve bakımı,

d) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitim kurumlarında görevli kadrolu ve kadrosuz atölye ve meslek dersi öğretim elemanlarına aslî görevi dışında, okulda ve işyerlerinde yapılan eğitimle ilgili normal maaş ve ücretlerine ilave ek ücret ödemesi,

e) Çıraklık, örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitimle ilgili her türlü yayınların hazırlanması, tercümesi, çoğaltılması, satın alınması ve dağıtılması,

f) Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanlara hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması için Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında kurslar, seminerler ve eğitim programları düzenlemesi,

g) İş öncesi eğitimi, yaygın ve çıraklık eğitimi,

h) Çıraklık, meslekî ve teknik eğitim yapan kurumları teşvik,

i) Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik araştırmaların desteklenmesi,

j) Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu ile Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu toplantılarına katılan başkan, üye, müşavir üye, imtihan ve meslekî ihtisas komisyonu üyelerine yolluk ve huzur hakkı,

k) 3423 sayılı Kanunla kurulan meslekî ve teknik öğretim okulları döner sermayelerinin artırılması,

l) Meslek kurslarından, Bakanlıkça tespit edilen kurslara katılan kursiyerlere, kursa devam ettikleri sürece asgarî ücretin % 30'u oranında destekleme yardımı,

m) Bu Kanunla kurulan Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Döner Sermayesine tahsis edilecek sermaye,

Harcamalarında kullanılır.

4. Fondan yapılacak harcamalar, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabi olmadan yapılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimi teşvik

MADDE 33. — Bu Kanun kapsamına giren işyerlerinde kanunda belirtilen sınırlar içerisinde ve Bakanlıkça tespit edilen esas ve ölçülere göre çırak, teknik ve meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yapturan gerçek ve tüzelkişilere Gelir ve Kurumlar Vergilerinden fona ödedikleri meblağın % 50'si teşvik primi olarak fondan iade olunur.

Bakanlar Kurulu bu oranı yükseltmeye ve indirmeye yetkilidir. Bu geri üdemede bir önceki vergilendirme döneminde fona ödenen meblağ esas alınır.

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Sanayi sitelerinde çıraklık eğitimi kurumları

MADDE 34. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı; Bakanlıkla koordineli olarak sanayi sitelerinde çıraklık eğitimi kurumlarının kurulmasını sağlar.

Denklik

MADDE 35. — Aday çırak, çırak, kalfa ve ustaların eğitimleri sırasında kazandıkları bilgi ve beceriler meslek liselerine geçişte değerlendirilir.

Yabancı ülkelerden alınmış kalfalık, ustalık veya kurs belgeleri ile yurt içinde çırak okulları, pratik sanat okulları, meslekî ve teknik açıköğretim okulu, halk eğitimi merkezleri, yetişkinler teknik eğitim merkezleri ve benzeri kurumlardan alınmış belgeler çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimine geçişte değerlendirilir.

Değerlendirmenin esas ve usulleri Bakanlıkça tespit edilir.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

- c) Yapacağı her türlü muameleler dolayısıyla Damga Vergisinden,
d) Faiz gelirleri, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden,
Muafır.

Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimi teşvik

MADDE 33. — Tasarının 33 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Sanayi sitelerinde çıraklık eğitimi kurumları

MADDE 34. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, bakanlıkla koordineli olarak sanayi sitelerinde çıraklık eğitimi kurumlarının yer almasına yardımcı olur.

Denklik

MADDE 35. — Tasarının 35 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

5. Fonun denetimi; Sayıştay ve Maliye ve Güm- rük Bakanlığı ile Bakanlıkça belirlenecek birer üye- den meydana gelecek komisyon tarafından yapılır.

6. Fonun; yönetim, işleyiş ve kullanılma usul ve esasları ile fona ilişkin diğer usul ve esaslar Bakan- lıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

7. Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştir- me ve Yaygınlaştırma Fonu;

a) Kurumlar Vergisinden, (iktisadî işletmeleri hariç),

b) Yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle Ve- raset ve İntikal Vergisinden,

c) Yapacağı her türlü muameleler dolayısıyla Damga Vergisinden,

d) Faiz gelirleri, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden,
Muafır.

Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimi teşvik

MADDE 33. — Millî Eğitim Komisyonu metni- nin 33 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Sanayi sitelerinde çıraklık eğitimi kurumları

MADDE 34. — Millî Eğitim Komisyonu metni- nin 34 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denklik

MADDE 35. — Millî Eğitim Komisyonu metni- nin 35 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Eğitim giderleri

MADDE 36. — Aday çırak, çırak, kalfa ve işletmelerde meslekî eğitimde kamu ve özel kuruluşlarca yapılan teorik ve pratik eğitim giderleri kendi kurum ve kuruluşlarınca, işyerlerinde yapılan pratik eğitimin giderleri ise işyerlerince karşılanır.

İşyerleri pratik eğitim için eğitim mahalli, imtihanlar için imtihan ortamı, araç ve gereç hazırlarlar.

Meslek kursları

MADDE 37. — Bakanlık, örgün eğitim sisteminden ayrılmış, istihdam için gerekli yeterliklere sahip kişileri iş hayatında istihdam imkânı olan görevlere hazırlamak amacıyla meslek kursları düzenler. Kurslara katılanlar kursa devam ettikleri sürece bu kanunun çırak ve öğrencilere verdiği haklardan yararlanırlar.

Bakanlık, kursların düzenlenmesinde ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Geliştirme ve uyum kursları

MADDE 38. — İşletmeler çalıştırdığı personelin işdeki verimini yükseltmek, yeni teknolojilere uyumunu ve mesleklerinde gelişmelerini sağlamak amacıyla çeşitli kurslar açarlar. Aynı amaca yönelik diğer kurslara çalışanlarının katılmalarını sağlarlar.

İşletmeler; kursların programların hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde Bakanlık ve İş ve İşçi Bulma Kurumu ile işbirliği yaparlar.

Özel eğitim kursları

MADDE 39. — Bakanlık, özel eğitime muhtaç kişilere iş hayatında geçerliliği olan görevlere hazırlayıcı özel meslek kursları düzenler. Kursların düzenlenmesinde ve uygulanmasında bu kişilerin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri dikkate alınır.

Kurslara katılanlar kursa devam ettikleri sürece bu Kanunun çırak ve öğrencilere verdiği haklardan yararlanırlar.

Yolluk ve huzur hakkı

MADDE 40. — Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu ile İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu toplantılarına katılan başkan, üye, müşavir üye, imtihan ve meslekî ihtisas komisyonu üyelerine kamu ve özel kurumlarda çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın yolluk ve huzur hakkı ödenir.

Bu ödemelerin miktarı Bakanlıkça tespit edilir ve fondan karşılanır.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Eğitim giderleri

MADDE 36. — Tasarının 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Meslek kursları

MADDE 37. — Bakanlık, örgün eğitim sistemin-den ayrılmış, istihdam için gerekli yeterliklere sahip olmayan kişileri iş hayatında istihdam imkânı olan görevlere hazırlamak amacıyla meslek kursları düzenler. Kurslara katılanlar kursa devam ettikleri sürece bu Kanunun çırak ve öğrencilere verdiği haklardan yararlanırlar.

Bakanlık, kursların düzenlenmesinde ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Geliştirme ve uyum kursları

MADDE 38. — Elli ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdığı personelin işindeki verimini yükseltmek, yeni teknolojilere uyumunu ve mesleklerinde gelişmelerini sağlamak amacıyla çalışma saatleri dışında çeşitli kurslar açarlar veya aynı amaca yönelik diğer kurumlarca açılan kurslara katılmalarını sağlarlar.

İşletmeler; kurs programlarının hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde Bakanlık, İş ve İşçi Bulma Kurumu ile işbirliği yaparlar. Kursların açılması ve işleyişine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.

Özel eğitim kursları

MADDE 39. — Tasarının 39 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yolluk ve huzur hakkı

MADDE 40. — Tasarının 40 ıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Eğitim giderleri

MADDE 36. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Meslek kursları

MADDE 37. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geliştirme ve uyum kursları

MADDE 38. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 38 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Özel eğitim kursları

MADDE 39. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 39 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yolluk ve huzur hakkı

MADDE 40. — Millî Eğitim Komisyonu metninin 40 ıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denetleme ve ceza

MADDE 41. — Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan meslekî eğitim Bakanlık ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir.

Denetlemenin esas ve usulleri Bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanunun; 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22, 25, 26, 28 ve 30 uncu maddelerindeki yükümlülükleri yerine getirmeyenlere ihtar cezası hükmolunur. İhtarın tebliğinden itibaren 10 gün içinde yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerden;

Kanunun;

- a) 9, 10, 25, 26 ve 28 inci maddelerine aykırı davrananlara asgarî ücretin bir aylık tutarının yarısı kadar,
- b) 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22 ve 30 uncu maddelerine aykırı davrananlara asgarî ücretin bir aylık tutarının üçte ikisi kadar,

Para cezası hükmolunur.

Bu maddenin (a) ve (b) fıkralarında belirtilen asgarî ücret 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesine göre tespit edilen asgarî ücrettir.

Fiilin tekrarı halinde bu cezalar iki katına çıkarılır.

Fiilin sürmesi halinde ise meslekten geçici men cezası verilir.

Cezalar mahallin mülkî amirince uygulanır.

Verilen para cezalarına karşı cezanın tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesinde itiraz edilebilir.

İtiraz edilmeyen cezalar kesinleşir.

İtiraz verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

Para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu Kanunun 30 uncu maddesine aykırı olarak açılan işyerleri durumun öğrenilmesinden itibaren il çıraklık ve meslekî eğitim kurulu ile ilgili mercilerin müracaatı üzerine mahallin mülkî amirince yedi gün içinde kapatılır.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Denetleme ve ceza

MADDE 41. — Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan meslekî eğitim Bakanlık ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir.

Denetlemenin esas ve usulleri bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanunun; 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22, 25, 26, 28 ve 30 uncu maddelerindeki yükümlülükleri yerine getirmeyenlere ihtar cezası hükmolunur. İhtarın tebliğinden itibaren 10 gün içinde yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerden;

Kanunun;

a) 9, 10, 25, 26 ve 28 inci maddelerine aykırı davrananlara asgarî ücretin bir aylık tutarının yarısı kadar,

b) 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22 ve 30 uncu maddelerine aykırı davrananlara asgarî ücretin bir aylık tutarının üçte ikisi kadar,

Para cezası verilir.

Bu maddenin (a) ve (b) fıkralarında belirtilen asgarî ücret 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesine göre tespit edilen asgarî ücrettir.

Fiilin tekrarı halinde bu cezalar iki katına çıkarılır.

Fiilin sürmesi halinde ise meslekten geçici men cezası verilir.

Cezalar mahallin mülkî amirince uygulanır.

Verilen para cezalarına karşı cezanın tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesinde itiraz edilebilir.

İtiraz edilmeyen cezalar kesinleşir.

İtiraz verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

Para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu Kanunun 30 uncu maddesine aykırı olarak açılan işyerleri durumun öğrenilmesinden itibaren İl Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu ile ilgili mercilerin müracaatı üzerine mahallin mülkî amirince yedi gün içinde kapatılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Denetleme ve ceza

MADDE 41. — Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan meslekî eğitim Bakanlık ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir.

Denetlemenin esas ve usulleri bu bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanunun; 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22, 25, 26, 28 ve 30 uncu maddelerindeki yükümlülükleri yerine getirmeyenlere ihtar cezası verilir. İhtarın tebliğinden itibaren 10 gün içinde yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerden;

Kanunun;

a) 9, 10, 25, 26 ve 28 inci maddelerine aykırı davrananlara asgarî ücretin bir aylık tutarının yarısı kadar,

b) 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22 ve 30 uncu maddelerine aykırı davrananlara asgarî ücretin bir aylık tutarının üçte ikisi kadar,

Para cezası verilir.

Bu maddenin (a) ve (b) fıkralarında belirtilen asgarî ücret 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesine göre tespit edilen asgarî ücrettir.

Fiilin tekrarı halinde bu cezalar iki katına çıkarılır.

Fiilin sürmesi halinde ise meslekten geçici men cezası verilir.

Cezalar mahallin mülkî amirince uygulanır.

Verilen para cezalarına karşı cezanın tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesinde itiraz edilebilir.

İtiraz edilmeyen cezalar kesinleşir.

İtiraz verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

Para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu Kanunun 30 uncu maddesine aykırı olarak açılan işyerleri durumun öğrenilmesinden itibaren İl çıraklık ve Meslekî Eğitim Kurulu ile ilgili mercilerin müracaatı üzerine mahallin mülkî amirince yedi gün içinde kapatılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi

MADDE 42. — Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitim konularında Bakanlıkça ihtiyaç duyulan planlama, araştırma, geliştirme ve üretim hizmetlerini yapmak veya yaptırmak amacıyla doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşu olarak «Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi» kurulmuştur.

Merkezin döner sermaye hizmetleri için başlangıç sermayesi olarak 100 milyon lira tahsis olunur. Bakanlar Kurulu bu sermayeyi artırmaya yetkilidir. Sermaye; «Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu»ndan karşılanır.

Merkezin kuruluş, yönetim, işleyiş ve döner sermaye hizmetlerine ilişkin hususlar ile merkezde görevlendirilecek personelin nitelik ve çalışma esas ve usulleri tüzükle düzenlenir.

Merkezde sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Merkezde görevli sözleşmeli personel dışındaki eğitim - öğretim sınıfı personeli; 2914 sayılı «Yükseköğretim Kurulunun Personel Kanunundaki esaslara göre Üniversitedeki emsalinin malî haklarından aynen faydalandırılır.

Döner sermaye

MADDE 43. — 3423 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Meslekî ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanunun Birinci Maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Okulların Döner Sermayelerinin toplamı 5 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu miktar Bakanlar Kurulunca 10 katına kadar artırılabilir. Sermaye artırımları Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu'ndan karşılanır. Döner sermaye işletme faaliyetlerinden elde edilecek kârın en çok üçte biri, bu kârın gerçekleşmesini sağlayan personele katkıları oranında «üretimi teşvik primi» olarak dağıtılır. Ancak, her personele verilecek primin yıllık tutarı en yüksek asgarî ücretin yıllık tutarından fazla olamaz. Primin dağıtım esas ve usulleri çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi

MADDE 42. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Döner sermaye

MADDE 43. — 3423 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Meslekî ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanunun Birinci Maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Okulların Döner Sermayelerinin toplamı 5 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu miktar Bakanlar Kurulunca 10 katına kadar artırılabilir. Sermaye artırımları Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonundan karşılanır. Döner sermaye işletme faaliyetlerinden elde edilecek kârın en çok üçte biri, bu kârın gerçekleşmesini sağlayan personele katkıları oranında «üretimi teşvik primi» olarak dağıtılır. Ancak, her personele verilecek primin yıllık tutarı en yüksek asgarî ücretin yıllık tutarından fazla olamaz. Primin dağıtım esas ve usulleri çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kaldırılan hükümler

MADDE 42. — a) 20.6.1977 tarih ve 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu;

b) 17.6.1938 tarih ve 3457 sayılı Sınai Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Meslekî Kurslar Açılmasına Dair Kanun;

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Kalfalık ve ustalık belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte;

a) Bakanlıkça tespit edilen meslek dallarında çalışmakta olup, Bakanlıkça ilan edilecek tarihten itibaren üç ay içerisinde müracaat edenlerden;

1. 19 yaşını doldurmuş olanlar doğrudan,

2. 16 yaşını doldurmuş olanlar kapsam ve süreleri Bakanlıkça belirlenecek eğitime tabi tutulduktan sonra, Kalfalık imtihanlarına alınır. İmtihanalarda başarılı olanlara kalfalık belgesi verilir.

3. Kalfalık belgesini almış olup 22 yaşını doldurmuş olanlara ustalık imtihanlarını başarmaları şartı ile ustalık belgesi verilir.

b) 1. Bir işyeri sahibi olan ve bu işyerinde fiilen usta olarak çalışan ve Bakanlıkça ilan edilecek tarihten itibaren üç ay içinde müracaat edenlere;

2. Lise dengi meslekî ve teknik öğretim kurumlarından 1985 - 1986 öğretim yılı sonuna kadar mezun olanlara;

Doğrudan ustalık belgesi verilir.

Kapsamda olmayan il ve mesleklerde kalfalık ve ustalık belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Kanun kapsamına alınmamış il ve mesleklerin Bakanlıkça kanun kapsamına alınması halinde alınma tarihinden itibaren bu il ve mesleklerde kalfalık ve ustalık belgeleri bu Kanunun geçici 1 inci madde hükümlerine göre verilir.

Yapılan uygulamaların geçerliliği

GEÇİCİ MADDE 3. — 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanununa göre yapılan uygulamalar ve alınmış olan kalfalık ve ustalık belgeleri geçerlidir.

Sigorta primlerinin ödenmeye başlanması

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun 25 inci maddesine göre sigorta primlerinin ödenmesine bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden mali yılbaşından itibaren başlanır. Bu tarihe kadar olan sürede primlerin işyeri sahiplerince ödenmesine devam olunur.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kaldırılan hükümler

MADDE 44. — Tasarının 42 nci maddesi 44 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kalfalık ve ustalık belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 inci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsamda olmayan il ve mesleklerde kalfalık ve ustalık belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının Geçici 2 nci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yapılan uygulamaların geçerliliği

GEÇİCİ MADDE 3. — 3457 sayılı Sınai Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Meslekî Kurslar Açılmasına Dair Kanun ile 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanununa göre yapılan uygulamalar ve alınmış olan kalfalık ve ustalık belgeleri geçerlidir.

Sigorta primlerinin ödenmeye başlanması

GEÇİCİ MADDE 4. — Tasarının Geçici 4 üncü Maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Kaldırılan hükümler

MADDE 44. — Millî Eğitim Komisyonu Metni- nin 44 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kalfalık ve ustalık belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte;

a) Bakanlıkça tespit edilen meslek dallarında çalışmakta olup, Bakanlıkça ilan edilecek tarihten itibaren üç ay içerisinde müracaat edenlerden;

1. 18 yaşını doldurmuş olanlar doğrudan,

2. 16 yaşını doldurmuş olanlar kapsam ve süreleri Bakanlıkça belirlenecek eğitime tabi tutulduktan sonra,

Kalfalık imtihanlarına alınırlar. İmtihanalarda başarılı olanlara Kalfalık Belgesi verilir.

3. Kalfalık belgesini almış olup 22 yaşını doldurmuş olanlara ustalık imtihanlarını başarmaları şartı ile ustalık belgesi verilir.

(b) 1. Bir işyeri sahibi olan ve bu işyerinde fiilen usta olarak çalışan ve Bakanlıkça ilan edilecek tarihten itibaren üç ay içinde müracaat edenlere;

2. Lise dengi meslekî ve teknik öğretim kurumlarından 1985 - 1986 öğretim yılı sonuna kadar mezun olanlara;

Doğrudan ustalık belgesi verilir.

Kapsamda olmayan il ve mesleklerde kalfalık ve ustalık belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 2. — Millî Eğitim Komisyonu Metni'nin Geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yapılan uygulamaların geçerliliği

GEÇİCİ MADDE 3. — Millî Eğitim Komisyonu Metni'nin Geçici 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sigorta primlerinin ödenmeye başlanması

GEÇİCİ MADDE 4. — Millî Eğitim Komisyonu Metni'nin Geçici 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu Kanun gereğince çıkarılacak tüzük ve yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bakanlıkça tespit edilecek illerde ve meslek dallarında 1986 - 1987 öğretim yılında işletmelerde meslekî eğitimin başlatılabilmesi için işletmelerin çalıştırdıkları işçi sayısı il çalışma ve sosyal güvenlik müdürlüğüne 1 Eylül 1986 tarihine kadar Bakanlığa bildirilir.

GEÇİCİ MADDE 7. — 32 nci maddenin 2 nci fıkrasının (e) bendi 1986 yılı kazançlarına uygulanır.

Yürürlük

MADDE 43. — Bu Kanunun;

- 32 nci maddesi 1.1.1987 tarihinde,
  - Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
- Yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 44. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
T. Özal

2 . 5 . 1986

Devlet Balk. Başbakan Yrd.
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
M. V. Dinçerler

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Devlet Bakanı
M. T. Tittiz

Devlet Bakanı
A. Karaevli

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı
Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı
Y. Akbulut

Dışişleri Bakanı
V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı
A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
M. Emiroğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
M. Aydın

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Tarım Orman ve Köyîşleri Bakanı
H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
M. Kalenli

Sanayi ve Ticaret Bakanı
H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
S. N. Türel

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşçıoğlu

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 5. — Tasarının Geçici 5 inci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bakanlıkça tespit edilecek illerde ve meslek dallarında 1986 - 1987 öğretim yılında işletmelerde meslekî eğitimin başlatılabilmesi için işletmelerin çalıştırdıkları işçi sayısı İl Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müdürlüğünce 1 Ağustos 1986 tarihine kadar Bakanlığa bildirilir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Tasarının Geçici 7 nci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 45. — Tasarının 43 üncü maddesi 45 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 46. — Tasarının 44 üncü maddesi 46 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

GEÇİCİ MADDE 5. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin Geçici 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin Geçici 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin Geçici 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 45. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin 45 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 46. — Millî Eğitim Komisyonu Metninin 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

